

BÁCSMEGYEI NAPLÓ

XXIV. évfolyam

Szubotica, CSÜTÖRTÖK 1923. május 17.

131. szám

M megjelenik minden reggel, ünnep után és hétfőn délelőtt
TELEFON SZÁM: Kiadóhivatal 8-88, Szerkesztőség 5-19

Előfizetési ár negyedévre 135 dinár

SZERKESZTŐSÉG: Kralja Alexandra-utca 4 szám alatt
Kiadóhivatal: Kralja Alexandra-utca 1 (Leibach-palota)

A tragédia

Pribicevics Szvetozár, akinek a fegyverek erején és a békeszerződéseken kívül talán legnagyobb része volt az SHS. királyság megalakulásában, aki éveken át élvezte a népszerűség és a hatalom kényelmét, ellenzékbe szorult s kénytelen ott folytatni, ahol a magyar parlamentben elhagyta, hatalom és befolyás nélkül, a sikerre való vajmi kevés kilátással obstrukciót vezetni a kormány ellen. Öt éven át nem történt a politikai életben semmi jelentős Pribicevics tudta és akarata ellen. A pénzázott ajtók mögötti tanácskozásokban s intrikákban ép úgy az ő személye dominált, mint ahogyan neve és személye került előtérbe, ahol az új államot reprezentálni kellett. Pribicevics tragédiája az, hogy most ellenzéki vezér lett belőle.

Az angol parlamentben, ahol ritka dolog, hogy a bukott miniszter ellenzékbe szorul, hogy azután kormányváltásnál ismét ő és politikája kerüljön uralomra, nem kinos látvány Lloyd Georget látni hadakozni a konzervatív kormány ellen, de a beogradi parlamentben tragikus jelenség az ellenzéki Pribicevics.

Az ellenzéki vezérek a tömeg előtt rendszerint népszerűk szoktak lenni. Az ellenzék felelősség nélkül hangoztathat tetszetős jelzőszavakat, de az ellenzéki Pribicevics még csak azzal sem vigasztalódhat a hatalom elvesztésén, hogy ezen az áron megnyerte a tömeg hangulatát, amely mégis csak lépcső a hatalom visszaszerzésére. Pribicevics első ellenzéki szereplése a választások visszavonása elleni filippika volt. A választások szabadsága és tisztasága annyira minden tisztességes polgár védelmére méltó, hogy Pribicevics szereplését elismerés és megbecsülés követné, ha a polgári szabadságok korlátozása ellen nem Pribicevics emelte volna fel szavát.

A márciusi választásokon talán nem nyilvánult meg ideálisan szabadon a választók akarata. Mi, nemzetiségi kisebbségek tudjuk, hogy a hozzánk tartozó polgároknak csak egy töredékét bocsátották az urnák elé. Bár nagyrészt nélkülünk választottak, láttuk mi is, hogy tisztviselőket politikai okokból fölváltottak vagy elcsaptak, hogy egyes hivatalos közegek előtt sokkal fontosabb volt a kormány jóindulata, mint a polgároknak az alkotmányban biztosított szabadsága. Ha azonban elgondoljuk, hogy milyenek lettek volna a választások, ha nemcsak Pribicevics szellemében irányítják, hanem ha Pribicevics vezeteti azokat, akkor a

márciusi választásokat ideálisan tisztán választásnak kell mondanunk. Pribicevics módszeréből, taktikájából annyi izelítőt kaptunk már, hogy nem tulságosan merész fantázia kell ahhoz, elképzelni, milyen lett volna egy pribicevics-i választás. És nem szabad elfelejteni, hogy a választások utáni válságban a demokraták azzal a föltétellel vettek volna részt a koalíciós kormányban, ha az az új választások megtartására is fölhatalmazást kapott volna. Valóban pribicevicsi fantázia kell annak elgondolásához, hogy a kisebbségre szorult és többségre törekvő Pribicevicsék milyen választásokat rendeztek volna.

Minden kormány szükségképpen a konzervativizmus felé hajlik, mert biztosítani akarja hatalmát. Minden ellenzék szükségképpen haladó, mert szembehelyezkedik a hatalmát konzerváló kormányzat-

tal. A kormány a törvények végrehajtója, az ellenzék a közszabadságok őre. Most képzeljük el Pribicevicsét a közszabadságok őrének tőgájában. Az iskolákat bezáró, a magyar nyelvet megfojtó, a kisebbségek életének jogosságát megtagadó, a kiutasító és üldöző, a nacionalista gárdát szervező és kormányhatalommal támogató Pribicevics lehet-e védője a jogrendnek, oltalmazója az elnyomottaknak, harcosa a polgári egyenlőségnek.

Pribicevics nem akkor bukott meg, amikor elhagyni kényszerült a miniszteri széket. Abban a bukásban még volt páthosz, lendület és ígéret. Pribicevics akkor bukott meg, amikor — megtévénve azt az egyetlen lépést, ami a tragédiát a komédiától elválasztja — mint ellenzéknek az ellen kell harcolnia, amit mint a hatalom birtokosa megvalósított. Pribicevics jövőjét a múltja teszi tönkre.

Ujagrártörvényjavaslat a Vajdaság számára

Megállapították, hogy az agrárreformtörvényt rosszul hajtották végre

— A Bácsmegyei Napló beogradi szerkesztőségétől —

A radikális párt vajdasági képviselői szerdán ülést tartottak. Az ülésen jelen voltak Sztójadinovics pénzügyminiszter, Trifkovic törvényelőkészítő miniszter s Miletics Szlavko közegészségügyi miniszter és Nincsic külügyminiszter kivételével az összes vajdasági képviselők.

Az ülés tárgya a vajdasági ármentesítő társulatok ügye volt. Az ármentesítő társulatok helyzetéről Sztankovics becskerekai főmérnök referált. Megállapították, hogy az ármentesítés ügye rendkívül elhanyagolt. A társulatok anyagi eszközök híján képtelenek működni. Az anyagi zavarokat az okozza, hogy az agrárreform céljaira igénybe vett földek után nem fizették az ármentesítési díjakat. A bácskai és bánáti ármentesítő társulatoknak az agrárreform miniszterium négy millió dinárral tartozik.

Sztójadinovics pénzügyminiszter a legnagyobb jóakarattal ígérte meg a panaszok orvoslását s kijelentette, hogy a pénzügyminiszterium tartozására nyomban két millió dinár előleget folyósít. Ebből az összegből a legsürgősebb munkálatokat azonnal megkezdik.

Az ármentesítéssel kapcsolatban szóba került az agrárreform végrehajtásának kérdése is. A jelenlévő képviselők egyértelműleg megállapították, hogy az agrártörvény végrehajtása a Vajdaságban ulyos kárakat okozott. Megállapították, hogy a törvény felületesen s rosszul hajtották végre a Vajdaságban s hogy a földbirtok-

politikát a Vajdaságban racionálisabb alapokra kell fektetni.

Abban is egyhangulag megegyezett az értekezlet, az az agrárreform javaslat, amelyet Krizmán miniszter a múlt ülészakban a nemzetgyűlés elé terjesztett, rosszul s annak megszavazásához a vajdasági képviselők nem járulnak hozzá. A javaslatot ugyan Miletics Kriszta miniszter is magáévátette annak idején, azonban most ő is kijelentette, hogy minden eszközzel kész megakadályozni, hogy az törvényvé váljék.

Az értekezlet elhatározta, hogy a vajdasági agrárreform kérdését a radikális klubban állandóan napirenden tartja s megbizta dr. Grgin Dusán és Lalosevics János vajdasági képviselőket, hogy agrárreform törvényjavaslatot dolgozzanak ki s azt a két hét múlva összetülő értekezlet elé terjesszék.

Grgin Dusán az agrárreformról

Az értekezlet után beogradi munkatársunknak alkalma volt hosszabb beszélgetést folytatni Grgin Dusán képviselővel, aki igen éles kritikát gyakorolt az agrárreform eddigi alkalmazása fölött. Elsősorban a demokratákat hibáztatja a törvény végrehajtása körüli visszaélésekért.

Az agrárreform eddigi végrehajtása — mondotta Grgin képviselő — csak károkat okozott a termelésben. Kért szenvedtek ezenkívül a régi tulajdonosok is, akik nem kaptak földjükért kárpótlást, emellett pedig nem biztosították a földes-új tulajdonosait sem arról, hogy

birtokuk megmarad a tulajdonukban. A telepesek még ma sem tudják, hogy egy-két év múlva nem veszik-e el tőlük földjüket. Ez meg is látszik a föld megművelésén. Nem dolgoznak szeretettel új birtokukon, ennek pedig nem csak ők, hanem az ország egész termelése is kárát látja. A földbirtok-reformot mint magánjogi ügyet szabad csak kezelni s meg kell adni a teljes érvényű magánjogi formákat. Emellett figyelembe kell venni az általános termelési érdekeket és semmi esetre sem szabad tovább úgy folytatni, amint eddig ment.

Munkatársunknak arra a kérdésére, gondoskodni kívánnak-e arról, hogy ne csak idegen telepesek, hanem a vajdasági földművelők földigényét is kielégítsék, Grgin képviselő kijelentette, hogy a vajdasági radikálisok ebben a tekintetben is meg fognak tenni minden lehetőt, amennyiben a még rendelkezésre álló földterületek nagysága ezt megengedi.

Törekvések a Vajdaság autonómiájára

Bunyevác vezetők a szubotica-i közigazgatásban

Az új politikai helyzetben a bunyevác-sokác-párt is teljesen új állásfoglalás előtt áll. Legutóbb már közöltük Raics Balázs képviselő nyilatkozatát a pártnak a blokk keretében való elhelyezkedéséről és arról, hogy a párt nem fogja megnehezíteni a kormány munkáját — ha az a megegyezésre irányul. A Vajdaságra nézve akkor még Raics képviselő nem volt hajlandó többet mondani, mint azt, hogy itt is, mint a többi tartományokban a közigazgatás megtisztását tüzte ki a blokk egyik legelső feladatául.

Azóta a radikálispart újból felvette a tárgyalásokat a blokkal és a helyzet a legutolsó napok alatt annyira megérlelődött, hogy politikai körökben bizonyosan számítanak a Radicsékkal való megegyezésre. A blokkhoz tartozó pártok álláspontjára vonatkozólag a »Bácsmegyei Napló« munkatársa kérdést intézett Raics Balázs képviselőhöz, aki végig jelen volt a parlamentnek szerda hajnali három óráig tartó ülésén és szerdán délután érkezett vissza Szubotica-ra. Raics képviselő a következőképpen nyilatkozott munkatársunknak az aktuális kérdésekről, elsősorban a megegyezés lehetőségéről:

— A radikálispart hangulatából láttam azt, hogy a blokkal való további tárgyalásokra és a megegyezésre nagy hajlandóság. Jovanovics Ljuba tegnapi beszédében — amelyben a demokratákkal polemizált — volt egy nagyon fontos részlet, amelyet ha komolyan vesszük — és nincs semmi okunk rá, hogy ne vegyük komolyan — azért nagyfontosságú, mert Jovanovics miniszter kijelentette a parlamentben, hogy Ra-

dicső lehetőségek a megegyezés az ország és a konszolidáció érdekében és ennek a megegyezésnek az útjában a radikálisok nem látnak súlyosabb nehézségeket.

— Az én véleményem az — folytatta Radics Balázs képviselő — hogy — hacsak Radicsnak közben nem lesznek akadályozó gesztusai —, úgy a megegyezés létre fog jönni. A megegyezéshez olyan tempóban és annyi lépéssel fogunk közelebb jutni, ahány lépéssel a radikálisok az eddigi rezsimtől eltávolodtak és az általunk kívánt kormányzathoz közelednek.

— Mi a véleménye képviselő urnak — kérdezte ezután munkatársunk — milyen kilátással lesz a megegyezés a Vajdaságra?

— Ha a radikálisták érintkeznek a blokkal — felelte Radics Balázs képviselő — ez már megtörése a centralisztikus kormányzásnak, ami Pribicevicseknek volt a vesszőparipája és mihelyt a jég meg van törve, nincs többé semmi akadálya annak, hogy a többi országrészek is hozzájussanak végül életteltételeikhez. Nem mondom ezzel azt, hogy a Vajdaság ugyanolyan tágkörü autonómiát kíván, mint Radics Horvátország részére, de az autonómira itt is szükség van.

— A blokkhoz tartozó többi pártok: — a klerikálisok és muzulmánok — erősen exponálják magukat a többi tartományok autonómiájáért és hogyha Bosznia, Szlovénia, sőt Macedónia is kap autonómiát, úgy nem lehet kivétel a Vajdaság sem mert a Vajdaság életteltételei éppúgy elűnnek a szerbiai körülményektől, mint a többi országrészeké.

— Ismétlem — fejezte be nyilatkozatát Radics Balázs képviselő — azt a benyomást teszi a radikálisták mostani magatartása, hogy komolyan akarja a megegyezést és a békés kibontakozást.

Radics képviselő érdekes és bizakodó nyilatkozatát megerősíteni látszanak azok a kombinációk, amelyek arról tudnak, hogy a blokkal való megegyezés első hatása a Vajdaságban az lesz, hogy a subotica közgazgatás vezetését ismét a bunvévác-sokác-párt veszi át, amelynek a blokkal való autonómista törekvései igen megerősödtek.

A miniszterelnök Koroseccel tárgyal

Radics szeptemberre új választásokat jósol

Beogradból jelentik: A Tribuna értesülése szerint Pasics miniszterelnök a szerdai nap folyamán hosszabb ideig tárgyalta Koroseccel. Ennek a tanácskozásnak politikai körökben nagy jelentőséget tulajdonítanak és úgy magyarázzák hogy ezeket a megbeszéléseket a radikális párt és a blokk közötti tárgyalások folytatásának lehet tekinteni. A klerikálisták köréből vett értesülés szerint a tárgyalások nagyon simán folytak le és remény van rá, hogy hogy még május hónap folyamán létre fog jönni a preliminális megegyezés.

A Tribuna közli Radicsnak egy nyilatkozatát is, amely különösen azért érdekes, mert a horvát pártvezér kijelenti benne, hogy ő minden kötelezettségének eleget fog tenni és reméli, hogy a radikálisok is mindent el fognak követni a megegyezés végrehajtására. Szerinte szeptember hónap elején új választásokat fognak tartani.

A nyilatkozat végén azzal fenyegetőzik Radics, hogy ha a radikálisok nem volnának hajlandók a megegyezést végrehajtani, találni fog más szerb politikusokat, akik hajlandók vele szövetségre lépni.

A Német Párt a Vajdaság autonómiájáról

Kraft István dr. német képviselő nyilatkozata

A szerda hajnalig tartó parlamenti ülésen szerepeltek a német képviselők a parlamentben először. A német párt részéről nem történt ugyan felszólalás, csupán közbeszólásokkal vettek részt a németek a vitában. Az ülés után a »Bácsmegyei Napló« beogradi munkatársa kérdést intézett dr. Kraft Istvánhoz, a német párt elnökéhez, a párt álláspontjára nézve, aki hivatkozott a közvetlenül azelőtt a »Novosti« részére adott nyilatkozatára, amelyben a következőket mondja:

— Mi hajlandók vagyunk minden konstruktív munkát támogatni, amelynek célja a konszolidálás és a gazdasági helyzet javítása. Ezért elvárjuk, hogy az ország német lakosságával liberálisan bánjanak a polgári egyenjogúság alapján, amit az alkotmány is garantál és követeljük, hogy a nemzeti kisebbségek kérdését liberálisan és haladó szellemben kezeljék. Különösen kívánatos az, hogy szüntessenek meg az alantas hatóságok zaklatásait. Mi lojalis polgárai vagyunk az államnak, ezzel szemben azonban megkívánjuk az objektív közigazgatást, amely alapfeltétele a konszolidációnak.

Az államforma és az állami berendezésre nézve munkatársunk kérdésére dr. Kraft képviselő a kö-

vetkezőket mondotta:

— A monarchista államformát tartjuk a legjobbnak és a legalkalmasabbnak az állam fejlődése érdekében egy olyan országban, ahol olyan nagy különbségek vannak és olyan pártoskodó szellem uralkodik, mint nálunk. Amíg pedig az állami berendezkedést illeti, amely eddig már olyan válságot idézett elő, hogy megakadályozta a politikai és gazdasági fejlődést, azt tartjuk, hogy elsősorban a szláv testvérmendezeteknek kell megegyezniük. Minden ilyen megegyezést őszintén üdvözlünk.

— Teljes tárgyilagossággal megállapíthatjuk, hogy nagy különbségek vannak az egyes tartományok gazdasági és szociális struktúrája között, valamint ugyanilyen különbségek észlelhetők a jogi és közigazgatási rendszerek között is, úgy, hogy gyorsan és megrázkódtatás nélkül nem lehet ezeket a különböző tartományokat egyesíteni. Ez szükséges teszi a széleskörű autonómiát. A föntiekben kívül még azért is szükséges a széleskörű autonómia, mert így könnyebben tudnak az egyes tartományok gazdasági szükségleteiket is kielégíteni. Az autonómiát különben az alkotmány 95. paragrafusa is lehetővé teszi.

Ezt a kijelentést Kraft dr. úgy érti,

A nagyságos asszony

Írta: Földi Mihály

Déli tizenkét óra volt és a nagyságos asszony bucsuzkodott.

— Készen vagyok. — mondta a tükrök előtt, melybe még egy pillantást vetett. Felállt, körülnézett.

— Hja, ja. — dudolta mosolyogva, — így van ez. Most elmegyek.

Eszébe jutott, hogy amikor ide-stova öt esztendővel ezelőtt bevonult ide, ugyanígy állt meg vadonatúj szobája közepén. Akkor tetszett neki az a friss gazdagság, most közönyösen válik meg tőle. Ennyi volt az egész? Egy kis undort is érez.

Persze, öt év előtt... Mégis csak szenzáció volt. A titkárnőt elvette az igazgató ur. Igaz, hogy az igazgató ur nyolc esztendővel ezelőtt még nagyon szegény, nagyon ismeretlen ügynök volt, de aztán mégis csak nagyon gazdag igazgató ur lett, aki bizonyos fokig mesalliance-ot kötött, amikor feleségül vette a titkárnőjét. A barátnők legalább is így fogták fel az eseményt. Ó nem. Nem szerette férjét, de nélkülözhetetlennek érezte a gazdagságát. Itt akadt egy férfi, aki majdnem határtalan mennyiségben szállította neki a luxust, amelyet imádozott. Karcu, kisse elhízásra hajló fehér testének a csipkét, selymet, szeszélyes divatot, elcsigázott inyének a válogatott izeket, bőrének, aranszőke fejének az illatokat, kegyetlenül unatkozó idegeinek a solasem elég gyorsan vál-

takozó szórakozásokat. Az igazgató gömbölyű figurája, kopasz barna feje úgy haladt mellette ezen az öt éven át, mint egy hűséges szolga; inkább mögötte, mint mellette. Igen, amikor a déli és délutáni órákban végigsiettek a divatos uccákon, férje egy lépéssel mindig mögötte maradt, szolgálatkészen, kezével a tárcáján, szemében tehetetlen alázattal, kisse szinte hipnotizáltan, dúsz ajándékokkal, egy-egy gyöngygyel, gyémánttal fizetve meg minden csókot, mintha a szeretőtől vásárolná s nem a feleségtől... Négy nappal ezelőtt is így haladtak át a Váci-uccán szótlanul, sietve, kisse fáradtan. Szembe jött velük egy fiatal ember, aki köszönt és megállt. Csatlakozott. Hárman mentek a cipészhez. Négy pár cipőt próbáltak fel, két fehéret, két barnát. A harmadiknál az igazgató ur érthetetlen buzgalommal lehajolt s valahogy a tenyerébe vette a gyöngyszürke selyembe bűjtött hűvös lábat. Megrázkódott. Ellenállhatatlan erővel érezte, hogy eladta magát és hogy nem tudja tovább folytatni ezt az életet. A fiatal emberre nézett, akit gyerekkorából ismert. Repülő tiszt volt a háboruban, most hivatalnok egy gyárban. Még aznap délután fogadta. Másnap felment a lakására. És most teljesen hozzá költözött. Azt mondta, feleségül veszi. Szereti. Ó? Jobb lesz. Elviselem. Még talán szeretni is fogja... Lehetséges? Milyen jó volna...

Csöngtetett. Előbb egyszer, aztán kétszer egymás után. Bejött a szoba-

lánya, mosolyogva, kisse meghatortan. Megsimogatta arcát és pénzt adott neki. A kettős csöngetésre érkező inasnak is pénzt adott.

— Köszönöm a szolgálatait, meg voltam elégedve hűségükkel, Isten velük. — Fehér kesztyűs kezét, melyet meg akartak csókolni, finoman elhuzta a szájuk elől. — Vigyétek le, kérem, ezeket a szomagokat.

Gyorsan bucsuzott a szobájától is. Agyától idegesen elfordult, tükrére már rá sem nézett. Egy pillanatra megállt nagy karosszéke előtt, melyben sokszor pihent és álmodozott. Egy csepp illatszert hintett még a nyakára. Kiszépett.

A szomszédos szobában férje ült. Szivarozott, várakozott. Most felállt. Hozzá lépett és kezét nyújtotta. Mosolygott, valami hideg, távoli mosollyal.

— Hát Isten vele barátom.

— Mégis?

— Mégis. Remélem, nem haragban válnak el és nem sajnálja azt az időt, amelyet együtt töltöttünk. No de egyébként sem megyek a világ végére s néha talán még látni is fogjuk egymást, bár én ezentúl kevesebbet jelenhetek majd meg azokon a helyeken, ahová maga jár. Szegényebb leszek.

— Nem bánja?

— Ó, igazán nem.

— Nem való magának...

— Hagyjuk ezt. Elmondtunk már mindent. Száját összeszorította, jobb orcá-

mint munkatársunknak részletesebben kifejtette, hogy nagyobb területeket kellene autonóm egységekké tömöríteni, mint az alkotmányban előírt terület, amelynek nem lehet 80.000-nél több lakója. Így ez a megegyezés lehetővé tenné például a Vajdaság autonómiáját is.

Kraft nyilatkozatában éles kritikát vailette Pribicevic és Markovic Peró beszédét, amelyek a nemzetiség ellen irányultak. Kijelentette azonban, hogy Jovanovic Ljuba beszéde a nemzetiségeket teljesen megnyugtatta.

Bonyodalom a szubotica szabó-sztrájk körül

Megirtuk, hogy a szabómunkások bérmozgalma ügyében Tikvicky iparhatósági rendőrkapitány úgy döntött, hogy a munkások általános egyöntetű akcióját megtiltja és felhívja őket, hogy műhelyenkint külön-külön rendezzék bérköveteléseiket. A munkások, akik az iparhatóság ítéletében a kollektív megegyezésre irányuló törekvésük megakasztását látják, eddig még úgy szólván sehol sem próbálták az iparhatóság utasítása értelmében megegyezni a munkaadókkal, akik pedig mint értesülünk hajlandók műhelyenkint a tárgyalásokat megkezdeni.

A munkaadók részéről, mint megirtuk, a bérmozgalommal kapcsolatban az a vád merült föl, hogy a Szabómunkások Termelő-szövetkezője irányítja a mozgalmat és hogy pénzzel is támogatja a sztrájkban álló szabómunkásokat. Erre vonatkozólag Ungár Ferenc a Szabómunkások Termelő-szövetkezőjének igazgatója munkatársunknak kijelentette, hogy a szövetkezet ellen emelt vád alaptalan. A Szövetkezet — mondotta — a munkaadók szemében talán azért tűnhetik fel ebben a színben, mert a bérkövetelést, amelyet jogosnak talál, minden nehézség nélkül megadta munkásainak, amit különben egy másik cég szintén megtett, mert figyelembe vette — a Szövetkezethez hasonlóan — a megváltozott megélhetési viszonyokat, amelyek föltétlenül indokoltá teszik a munkások részéről támasztott bérköveteléseket.

át csókra nyújtotta. Láta, hogy a férfi hűséges, alázatos kis szeme könnyűtől párásodik s érezte, hogy a szája is tehetetlenül, nedvesen remeg. Sietett. — Isten vele.

Könnyedén, jókedvűen szaladt le a lépcsőn, gyerekek, felszabadult vidám gyerekek érezte magát. Lent a kapuban kisse megtorpant. Ott állt a soffőr s mellette az autó. Szürke kis Wanderer-gép, az ő volt kocsija. Két üléses, finom jószág, amelyet oly szép vidékeken röpitette át. Lassu léptekkel ment a kocsihoz s már kisse fáradtan ült bele. Szólni is elfelejtett. — Hová parancsol? — kérdezte a soffőr. Ajka mintha bénák lettek volna, ólmos sullyal estek le róluk a szavak, melyek az új címet jelentették.

A kocsi kirepült az uccából, Irnét-önnet egy-egy férfi köszönt, s nő intett. Alig látta. A szél vidáman csapott arcába. Keze kinyult és gyöngéden megsimította a kocsi szürke derekát. Szembe könyök szaladtak. Ajka remegett. Szaggatottan sóhajtott. Ugy bucsuzott ettől a kocsiól, mint egy élő testvértől. Fájt a szíve. S szórakozottan szoritotta zsebkendőjét a szemére, nehogy a lefolyó könyv szétkeverje arcán a festéket. Mert sirni ma nehéz. A festék miatt nem is lehet.

— Isten vele. — mondta nagyon melegen a soffőrnek. És némi habozás után még hozzátette: — Mondja meg az urnak, arra kérem, küldjön nekem egy jó fotográfiát erről a kocsiról...

Lloyd George

messzemenő egyetértést akar Oroszországgal

Londonból jelentik: Nagy érdeklődéssel várták politikai körökben és jelentőségéhez mérten értékelik Lloyd George keddi nagystabásu megnyilatkozását, amelynek eszmemenete elejétől végig az volt, hogy *új alapokra kell fektetni Nagybritanniát és az orosz birodalom viszonyát s messzemenő egyetértést kell keresni Oroszországgal.*

Lloyd George kifejtette, hogy az orosz forradalom kifejlődése mindenben hasonlít a francia forradalom fejleményeire.

A legközelebb Krasznal meginduló tárgyalások során kísérletet kell tenni az új Oroszországgal való megegyezésre, ahogyan az 1904-ben történt a cári orosz birodalommal, mert veszedelmes dolog ellenségeskedésbe kerülni a 120 millió lelket számláló Oroszországgal, hiszen Angliának Ázsiában érintkezési pontjai vannak vele, sietnie kell létrehozni a politikai egycszéget, még mielőtt az orosz imperiazizmus Anglia ellen fordul.

Japán is elutasította a német válaszigjegyzéket

Párisi jelentés szerint a japán ügyvivő átnyújtotta a külügyminisztériumban a tokiói kormány választását, amelyet egyidejűleg Berlinben a japán nagykövét átadott a német kormánynak. A jegyzék hangsúlyozza, hogy a japán kormány sem azt az összeget nem fogadhatja el, amelyet a német jegyzék ajánl a jóvátétel céljaira, sem a fizetési módot és a biztosítékokat nem tarthatja megfelelőnek. A jegyzék végén azonban kijelenti a japán kormány, minden törekvése és vágya az, hogy a jóvátételi kérdés gyors és barátságos szabályozását a méltányosság alapján megkönnyítse.

A német jóvátételi kérdés körül egyébként élénk diplomáciai tárgyalások indultak meg. Mussolini miniszterelnök tegnap előbb a francia, majd a német nagykövetet fogadta s ezeknek a tárgyalásoknak az ad különösen nagy jelentőséget, hogy hivatalos párisi távirat szerint Poincaré egyidejűleg hosszasan tanácskozott a párisi olasz nagykövettel.

Még nem kész a német válaszigjegyzék

Mint Berlinből jelentik, Cuno birodalmi kancellár elnökleve alatt minisztertanács volt. Jól értesült parlamenti körökben úgy tudják, hogy a minisztertanács fontos döntéseket hoztak, de még nem állapították meg részleteiben az angol és az olasz jegyzékre adandó válasz szövegét.

Az olasz király

kihallgatáson fogadta a magyar miniszterelnököt

Római jelentés szerint gróf Bethlen István magyar miniszterelnököt az olasz király kihallgatáson fogadta. A kihallgatás után a miniszterelnök a király vendége volt — villásreggeliére.

Az olasz sajtó — mint a Magyar Távirati Iroda közli — őszinte rokonszenvvel irnak Bethlen gróf utjáról és hangsúlyozzák, hogy a magyarság ügye Olaszország ügye is.

A franciák a döntés elhalasztását kívánják

A Temps, a francia külügyminisztérium felhivatalosa a magyar kérdésről a következőket írja:

Franciaországnak semmi oka sincs ellenezni azokat a pénzügyi műveleteket, amelyeket a magyar kormány tervbe vett, de Franciaor-

szág nem akar különválni szövetségeseitől. Másrészt Franciaország azt is szem előtt tartja, hogy abban az esetben, ha kielégítenek Magyarországot, precedenst teremtenének Németország számára. Hasonló megfontolások — írja a lap — nem kerültek el az olaszok figyelmét sem, akik, úgy látszik, szívesen elhalasztanák a magyar kérés végleges megvizsgálását.

A Manchester Guardian, amely

támogatja a magyar kérést, legutóbbi cikkében azt írja, hogy Franciaország és a kisantant a magyar jóváértel rendezésének kérdésében arra az álláspontra helyezkedtek, hogy Magyarország támogatása súlyos politikai következményekkel járna és csorbát ejtene a szövetségesek közt ennálló együttműködésen. Valószínű — írja a lap — hogy a magyar jóváértel ezek miatt nem kerül döntés alá.

Megszüntették a vizsgálatot a borderó ügyében

A suboticei vádtaács határozata a hamis aktáról

Dr. Gráber László, dr. Nagy Ödön és Benedek Ernő két héttel ezelőtt szabadlára helyezte a suboticei törvényszék vádtaácsa, a vizsgálat azonban a hamis akta ügyében tovább folyt. A borderó hamisított volta mellett az irászakértők véleményén kívül is annyi adat szült, hogy a gyanúsítottak ártatlansága teljesen bizonyított volt, dr. Gráber és dr. Nagy azonban maga is kérte a vizsgálat folytatását, hogy ártatlanságuk teljesen igazoltassék.

A suboticei törvényszék vádtaácsa szerdán délelőtt foglalkozott újból a borderó ügyével s úgy határozott, hogy

a vizsgálatot, minthogy nyilvánvaló, hogy dr. Gráber és társai nem követték el a terhükre rótt büntéseleményt, megszünteti.

Az összeesküvésről szóló legenda ezzel szétioszlott s a borderó-ügy megszűnt bírósági ügy lenni.

Bár a mai politikai helyzet erre nem alkalmas, de állami érdekből folytatni kellene a vizsgálatot abban az irányban, hogy ki és milyen érdekből vezette félre az S. H. S. királyság hatóságait és bíróságait ezzel a hamisított aktával. A külügyminisztérium a maga információjának értékét és komolyságát védendő meg azzal, ha a rendelkezésére álló adatokat nem rejtegetné, hanem nyilvánosságra hozná. A minisztériumról senki sem tetelezi fel, hogy ezt az aktát megrendelte, éppen azért nincs oka titkolózni arra nézve, hogy mikép került ez az akta a minisztériumba. A titkolózás csak a hamisítót védi.

Nemzetiségek mellett — nemzetiségek ellen

Feljegyzések az éjszakai ülésről

A szerdai nap folyamán valamennyi párklub a keddi éjszakai parlamenti ülés hatása alatt állott. Az ülés legfontosabb és legizgalmasabb részletei az éjféli utáni órákban játszódtak le, amikor Pribicevic Svetožár a demokráta, Jovanovics Ljuba vallásügyi miniszter pedig a radikálispart részéről tett több fontos kijelentést, főleg a nemzetiségek választójogáról és ezzel kapcsolatban pártjuk nemzetiségi politikájáról.

A keddi ülés lefolyásából megállapítható, hogy a demokráta súlyos vereséget szenvedtek nemcsak személyileg, hanem érdemi tekintetben is. A kormánypárt szólokai a demokráta csaknem minden érvét könnyen visszaverték, sőt sikerült nekik a demokráta vádjait a demokráta ellen visszafordítani. Maga Pribicevic Svetožár beszédében olyan élesen foglalt állást a horvátokkal való megegyezés ellen és annyira támadta a kormány kiegyezéses politikáját, hogy még saját pártjában sem talált arra a visszhangra, amit várni lehetett volna és észre lehetett venni, hogy csak kényszerűségről tapsolnak a demokráta balszárnyának a programjaért elkeseredetten küzdő Pribicevicnek.

Pribicevic Svetožár beszédének egyik legérdekesebb momentuma a kisebbségek szempontjából az volt, amikor a németeket támadta azért, mert külön pártba tömörültek. Beszédének ez a része élénken emlékeztet a »Bácsmegeyi Napló«-ban másfél évvel ezelőtt, a magyarpárt szervezkedésének kezdetén megjelent nyilatkozatára. Az ülésnek ez a része a parlamenti gyorsírói jegyzőkönyv szerint a következőképpen folyt le:

Pribicevic Svetožár: Most már a tisztelt német uraknak is megvan a pártjuk, amiről ugyan nem tudom, hogy miérett alakult meg országunkban mint külön német párt, amely itt a német nemzetiséget és egyéneket képviseli. Nem tudom miért volt a német uraknak erre szükségük nem tudom, hogy a németek miért nem tudták különböző érdekeik védelmében abban megtalálni, hogy megszólítottak volna a fennálló államhü pártokban, vagy pedig beléptek volna az

egyik állami pártba. Nem tudom, hogy miért keresik külön uton nemzeti egyéniségük védelmét.

Dr. Krafft (közbeszól): Közreadtuk a programunkat, abból mindent megtudhat.

Pribicevic: Ezek a jó német urak, a magyar rezsim alatt nem mutattak ilyen nagy élénkiséget és politikai harc-készséget amennyit ma a szerbek, horvátok és szlovének államában tanúsítanak.

(Nagy lárna a német képviselők között.)

Bartmann Simon: Megvolt a pártunk Magyarországban is!

Pribicevic: Amelynek egyetlen mandátuma sem volt.

Bartmann: És támogattuk a szerbeket is nemzeti küzdelmükben. Itt van a tanu Miletic Szlavko ur.

Pribicevic Valérián: Nem igaz! (Nagy lárna.)

Pribicevic: Pasic Nikola kormánya, az ugynevezett homogén radikális kormány idején a kormány a német és a török urakkal együtt a szkupstinában... (A mondat többi részét a nagy lármban nem lehet hallani.)

Bartmann: Azok jobb hazafiak mint ön. Éppen itt van dr. Boskovic és Miletic, akik megmondhatják önnek, hogy együtt harcoltunk a magyarok ellen.

Pribicevic: Hiszen nem is tud szerből beszélni! (Nagy lárna.)

A nemzetiségi kérdés szöbe került Jovanovics Ljuba nagyterjedelmű beszédében is, aki többek közt a következőket mondotta:

Pribicevic ur állandóan valami felajánlásról beszél, amivel azt akarja mondani, hogy én jobbra is és balra is fel akarok ajánkozni. Azt válaszolom erre, hogy igenis támogatást keresünk úgy a szerbeknél, mint a horvátoknál németeknél, törököknél, magyaroknál albánoknál. Radicsnál éppúgy mint a demokrátaéknál is és mindenkit meg fogunk védeni a maga jogában.

Jovanovics miniszternek ezt a kijelentését a demokráta és a földművespart kivételével az egész Ház viharosan megtapsolta.

A vallásügyi miniszter beszédének legérdekesebb része egyébként az volt, amikor a zagrebi tárgyalások jegyzőkönyvéről szólt, kijelentve hogy kötelező jegyzőkönyv nincs és azt nem is fogadták volna el. Mindazoknak az instrukciónak, amelyek eunek a hírek az alapján keletkeztek, megvoltak a céljaik, bár valótlanságot állítottak. Egyébként ez a jegyzőkönyv csak azt bizo-

nyitja hogy megvolt a loakarai a meg-
egyezésre.

Jovanovicsnak a jegyzőkönyvről szóló kijelentéseit nagy tetszéssel fogadták a klerikálisok és muzulmánok is.

Korosec Jovanovics Ljuba beszédéről

A parlament ülése után a Bácsmegeyi Napló munkatársa beszélgetést folytatott dr. Koroseccal, a klerikálispart vezérével, aki Jovanovics Ljuba beszédéről a következőket mondotta:

— Jovanovics beszéde olyan ember beszéde volt, aki nem akarja komplikálni az ügyeket, hanem a meggyezést kívánja az ország három népe között. Ezért mindenütt a legjobb benyomást keltette a beszéd, bár meg kell jegyezni, hogy Jovanovics Ljubának az a megállapítása, hogy a zagrebi meggyezést a radikálispart még nem fogadta el, bizonyos bizalmatlanságot keltett bennünk. Azonban Jovanovics Ljuba beszédének többi része miatt, ettől el lehet tekinteni és az a meggyőződésem, hogy a beszéd kedvező hatással lesz az ország három népe mielőbbi békes meggyezésének tovább fejlődésére.

A beogradi gyermekek palicsi kirándulása

A beogradi iskolásgyermekek három napos suboticei kirándulásával kapcsolatos ünnepek csütörtökön érnek véget. Kedden a kiránduló gyermekek tanítóikkal, a suboticei iskolásgyermekek és tanítói kar vezetésével megtekintették a nagyobb ipartelepeket. Így többek között megnézték a Ferrum-gyár telepét, a Kaics és Czigler és társa butorgyárat, ahol a tanítókat és a gyermekeket megvendégelték. Szerdán reggel Palics-fürdőre rándultak ki a gyermekek. Nyolc órákor gyülekeztek a polgári fiúiskolában, ahonnan felvonultak a Bene Szudarevic-utcán végig a városháza elé, ahol a balkonn álló Pletikoszics András dr. főispán-polgármestert és a városi tanácsot üdvözölték. A gyermekek felvonulása több, mint félórát tartott. A városháza elől az állomásra mentek, ahonnan hatvan kocsiból álló különvonat vitte ki őket Palicsra. A menet elején katonabanda játszott az állomáson.

Palics a délelőtti órákban egészen megelevenült. A sok ezer gyermek ellepte az utakat, pajkos, vidám játék alatt barátkoztak össze a szerb és magyar gyermekek, mindegyik jól érezte magát a friss palicsi levegőn. Délben a tanítói kar részére bankettet adtak, amelyen részt vettek a városi hatóságok vezetői is. Délután pedig Hartmann Rafaele a gyermekereget vendégelte meg. Erre a célra száz liter tejet és nagy mennyiségű kalácsot adott, amit a gyermekek között a délutáni uzsonnára szétosztottak.

A palicsi kiránduláson résztvettek a tanítóképezde növendékei is, valamint a tanári kar. A késő délutánig tartó szórakozások után a gyermekeket visszahozták Suboticára, ahol mindegyiket ismét elvezettek szállítására. A beogradi vendégek a csütörtöki nap folyamán fognak hazautazni.

ABácsmegeyi Napló 131-ik számához

Aki június 30-ig ezeket a szelvényeket összegyűjti és beküldi, az 1/2 évi időtartamra baleset ellen

1000.— dinár erejéig halál!

2500.— dinár erejéig rokkantság

esetére a

Rossija-Fonciere

biztosító és viszontbiztosító társaságnál

díjmentesen biztosítva lesz

Maláriást keresnek

Szerda reggel, a *Bácsmegyei Napló* május 16-iki számában a következő feltűnő szövegű apróhirdetés látott napvilágot:

Friss maláriás beteg kérek jelentkezzen Hüttler Kálmán Subotica, Harambašićeva-utca 10 lakásán.

A szerkesztőségi telefon egész délelőtt csörgött és berregt: ismerősök és ismeretlenek, fiatalok és öregek érdeklődtek izgatottan, hogy miért van szükség maláriás betegre? Egyik érdeklődő viccelt és megkérdezte, hogy pillanatnyilag nem lenne-e jó gyomorfehérzés is, a másik azt szerette volna tudni, hogy miért csak friss maláriások jöhetnek számításba és nem lehetne-e kicsinálni, hogy többet, állott maláriás betegek is jelentkezessenek Hüttler Sándornál? A közérdeklődésre való tekintettel kilátogatunk a Harambasevica-utca 10. alá, hogy személyesen győződjünk meg arról, mi készül a maláriással.

Hüttlerék, akik a maláriás beteget keretik, az udvarban laknak jobbra; a beüvegezett folyosón találjuk Hüttlernét, akinek felderül az arca, amikor megmondjuk, hogy az apróhirdetés ügyében jövünk.

— Önök talán maláriások? — kérdezi leplezetlen reménykedéssel.

Látszik rajta, hogy örülne annak, ha maláriások volnánk, igazán vétek lenne elrontani az örömet. Megnyugtatójuk, hogy bár — sajnos — nem vagyunk maláriások, de rendelkezésünkre áll egy kifogástalan maláriás.

— Hol van? — kíváncsiskodik az asszony — hol lehet vele beszélni.

— Majd idehozzuk, — csillapítjuk türelmetlenségét.

— Ki az?

— Egy huszonnégy éves fiú, aki a harctéren szerepte a betegségét. Nem egészen friss már, de azért még használható.

— Igen igen, nagyon jó lesz, — mondja Hüttlerné.

Megkérdezzük, hogy milyen célra kell a maláriás beteg?

— A férjem el szeretné kanni tőle a maláriát, — feleli a legtermészetesebb arccal.

— Mi szüksége van a kedves férjének maláriára?

— Kérem az orvos rendelte neki, a Munk doktor. Jót tenne uramnak a malária. Az igen tisztelt ismerőse, ha lenne szives és eljönne holnap ide délután félháromkor, akkor elmenne nekem együtt a doktor urhoz, egész közel lakik kérem. Nem tudom így, hogy melyik ház, rajta van a tábla. Nagy szíveséget tennének az uramnak ha ráhagynák a maláriát...

Biztos, hogy ilyen apró szíveségek erősítik a barátságot, éppen ezért nem is mertük megtagadni a kérés teljesítését és megígértük, hogy elküldjük okvetlenül a maláriást az urához. Hüttlerné nagyon megörült és biztatni kezdett bennünket hálaból:

— Nagyon jót tesz majd ez az illető urnak is, a doktor biztosan kezelni fogja, amiért ilyen szives... Az is lehet, hogy még meggyógyul, amikor elkapják tőle a maláriát...

Elmondotta Hüttlerné, hogy férjének agybántalma vannak, az ellen rendelte az orvos a maláriát.

— Ugy rázkódik kérem, mint a maláriások — magyarázta — a doktor azt mondta, hogy talán kigyógyulna, ha maláriába esne, de ez a láz legalább is tompítaná a betegségét.

— Hogyan kapta férje az agybaját?

— Nem lehet lehet pontosan tudni, talán vasuti baleset alkalmával, de lehet, hogy másképpen...

Nagyon panaszkodott szegény asszony, hogy idáig még egyetlen maláriás sem kereste fel az apróhirdetésre.

Munk doktor, akinél érdeklődtünk, megerősítette az asszony előadását azzal, hogy kezdődő agylágyulás esetében igen hatásos gyógyszer a láz. Németországi elmekórtani klinikákon figyelték meg, hogy paralízisben szenvedő betegeknek, ha valamilyen más betegségből, hastífuszából, tüdőgyulladásból kifolyólag véletlenül magas lázt kaptak, javult az állapotuk. Kezdő paralitikusok helyett, hogy félbeszéltek volna a láztól, értelmesen kezdtek beszélni. Ez a megfigyelés készítette az orvosokat arra, hogy mesterségesen, Koch-féle tuberkulinnal és egyéb szerekekkel idézzenek elő magas lázat kezdő agybetegeknek; ezek a kísérletek eredményeseknek is bizonyultak és számos esetben — ha csak a

betegség nem volt túlságosan előrehaladott állapotban — gyógyulást is eredményeztek. Tuberkulin-injekciók helyett később rátértek az orvosok a malária beoltására, ez a betegség ugyanis állandó magas lázzal jár, ami rendkívül használ agybetegségek esetében, viszont a láz csak minden második nap jelentkezik, úgy, hogy egy-egy napos szünetet hagy a betegnek pihenésre.

Ez a szomorú orvosi magyarázata az első pillantásra mulatságosnak tetsző apróhirdetésnek. El is szégyellünk magunkat kissé, hogy nevetni tudtunk, ha csak egy percig is, a »friss maláriás«-on. Penitencia fejében megígérjük, hogy ha a föld alól is, de kerítünk egy maláriás beteget szegény Hüttler számára...

Huszonegymillió dolláros kártérítési pör a német kincstár ellen

Az amerikaiak kártérítést követelnek a márka elértektelenedése miatt

Amerikából, a fantasztikumok hazájából olyan akciónak érkezik a híre, amely példátlan a pénzgazdaság és a kereskedelem történetében: azok az amerikai polgárok, akik a márka elértektelenedése folytán kárt szenvedtek, pört indítottak a német kormány ellen kárjuk megtérítésére.

Az Egyesült Államokban, — mint Newyorkból jelentik, — nemrégiben megalakult a »Márkatulajdonosok Egyesülete«, amelynek az a célja, hogy a márkával rendelkező amerikaiakat megóvja a német valuta romlása folytán bekövetkezett veszteségektől. Az egyesület tagjainak a száma hamarosan huszonezere szaporodott, akiknek ötven milliárd márka van a birtokukban, akik most azt kívánják, hogy a német kormány huszonegy millió dollárt fizessen nekik kártérítés fejében.

Az amerikai polgárok ugyanis azt állítják, hogy ők dollárt fizettek az időközben teljesen elértektelenedett márkáért. A márka elértektelenedése miatt a német kormányt teszik felelőssé, mert szerintük ez szándékosan rontotta le a valutáját. Ezt az eljárást az amerikai egyesülés csalásnak minősíti, amiért Németország

felelősséggel tartozik.

A márkatulajdonosok egyesülete most huszonezere tagja nevében benyújtotta a kártérítési keresetet huszonegy millió dollár erejéig a német-amerikai döntőbírószághoz. Ez a bíróság ezenkívül még negyvenhat millió dollár amerikai követelés jogosultsága fölött fog dönteni Németországgal szemben.

Természetes, hogy egész Amerikában nagy érdeklődéssel kísérik a világ legnagyobb pörének lefolyását. Ha az amerikaiak megnyernék a pört, ezer milliárd, — egy billió — márka kártérítés fizetésére volna kötelezve Németország.

A német kormány nem tulajdonít fontosságot az amerikai márkatulajdonosok akciójának, mert nem tartja indokoltnak, hogy a márkával történt valutaspekuláció miatt a német kormányt kártérítésben elmarasztalják. Ezen a címen ugyanis, — ha a német-amerikai döntőbírószághoz precedentet teremtene, — valamennyi középeurópai gyengevalutájú állammal szemben hasonló igényekkel léphetnének fel a svájci, francia, angol és más külföldi országok állampolgárai is.

A szocialisták a német kancellárt monarchista üzemekkel vádolják

Belső- és külső támadások Cuno német kancellár ellen

1922. november 24-ikén került Wilhelm Cuno a Hamburg-Amerikai hajózási társaság elnökgazgatói székéből a német birodalmi kormány élére, miután az előző kormány Hermes pénzügyminiszternek november 3-iki jóvátételi javaslatát nem tudta elfogadtatni a szövetséges hatalmakkal és így pozíciója a külfölddel szemben megrendült. Most hasonló körülmények miatt került ismét válságba Cuno kormánya is, amennyiben a visszautasított május 2-iki új német javaslat miatt már csak napok kérdése, hogy a mostani német kabinetet mikor váltja fel a német néppárt vezérének, Stresemannak a kormánya.

Az a hét hónap, amit Cuno a német birodalmi kormány élén töltött, a legszomorúbb korszaka a háború utáni Németország történelmének. Kancellárságának ötvenedik napján, január 13-ikán vonultak be a francia és belga csapatok a Ruhr-vidékre és azóta a német márka, a birodalmi bank legnagyobb áldozatai ellenére is rohamosan futotta be az utat 9,5 centimesről 1,113 centimesig. Most pedig, amikor az antant visszautasította a harminc milliárd aranymárkás német jóvátételi javaslatot és Franciaország áldozatkész német kormányt követel, — a kancellár ellen fordultak a baloldali német pártok is. A birodalmi gyűlés legutóbbi

kancellár titokban támogatja a német monarchistákat.

A német nemzeti szabadságpárt feloszlatajáról szóló vitában ugyan, is Graefe képviselő, a párt vezetője kijelentette, hogy közte és a kancellár között beható megbeszélések folytak a feloszlattott párt céljairól. Oeser belügyminiszter erre a következő kijelentést tette: A lipcei törvényeséknél levő jegyzőkönyv szerint a német nemzeti szabadságpártnak egy Wannselben tartott gyűlésén Rossbach főhadnagy előre bejelentette, hogy a porosz belügyminiszter március 31-ikén valamennyi nacionalista egyesületet fel fogja oszlatni. A nacionalista egyesületek a magvát képezik a háború esetén felállítandó önkéntes hadosztályoknak. Ha tehát a feloszlataásra kerül a sor, akkor meg kell vitézni a döntő harcot a baloldali szervezetek ellen, amely esetben a birodalmi katonaságnak semlegesnek kell maradnia. Ezt a tervet közölték Selck tábornokkal és Cuno kancellárral is, aki — bár nem adott választ, de nem is tiltakozott a terv ellen.

A közlés élénk vihart idézett elő a birodalmi gyűlésben. Hencke szociáldemokrata képviselő kijelentette, hogy pártja nincs többé bizalommal Cuno iránt. A köztársaság a legnagyobb veszedelemben van és annak ma már csak a munkásság az egyedüli támasza.

A szociáldemokraták álláspontjához csatlakoztak a többi baloldali pártok is, úgy hogy Cuno kancellár állása teljesen megrendült. Német politikai körökben bizonyosra veszik, hogy néhány napon belül Stresemann, a német néppárt emöke kap megbízást kormányalakításra.

HIREK

— A szkupstina elnöke Zagrebben. Beogradból jelentik: A parlament elnöke, Petes Dusan dr., tekintettel arra, hogy a szkupstina május 22-ikéig szünetet tart, — csütörtökön reggel családjával együtt Zagrebba utazik és hétfőn tér vissza Beogradba. Politikai körökben azt hiszik, hogy ez alkalommal a házelnök tárgyalásokat fog folytatni Radicscsal.

— Offenburgban a franciák letartóztatták a svéd királyt. Berlinből jelentik: Csak most jelentik Mannheimból, hogy a franciák Offenburgban a svéd királyt és a volt badeni nagyherceget, akik épp Lujza badeni nagyhercegnő temetésére utaztak, a katonai parancsnokságon pár órán át kihallgatták és fogvatartották, míg végre a svéd királynak sikerült szabadonbocsátását kikényszeríteni. Az offenburgi francia parancsnok elhagyta a várost, minthogy a svéd király letartóztatása az uralkodói jogok súlyos megsértését jelenti. Az esetnek valószínűleg diplomáciai következménye lesz.

— Az angol vezérkari főnök egy napot töltött Bécsben. Kedden reggel — mint Bécsből jelentik — lord Cavan az angol vezérkar főnöke feleségével együtt Varsó felé utaztában Bécsbe érkezett. A pályaudvaron a lengyel vezérkar egy képviselője, a bécsi angol követtség egy tagja és katonai attaséja fogadta. Lord Cavan megnézte Bécs látványosságait, este pedig disztrakción vett részt a lengyel követtségen. Éjjel tovább utazott Varsóba.

— Jászi Oszkár Bukarestben. Mint az Orient Radio jelenti, Jászi Oszkár jelenleg Bukarestben tartózkodik, ahol öt többi magasállású politikus fogadta. Bukaresti tartózkodásának célja — a román félhivatalos szerint — az, hogy Románia gazdasági és politikai helyzetét tanulmányozza.

Viharok a birodalmi gyűlésen

A külpolitikai bonyodalmakból előállott kormányválságot még fokozzák és gyorsítják a német birodalmi gyűlés legutóbbi ülésén elhangzott súlyos vádak, amelyek szerint Cuno

**NYILTTÉR.
ELVESZETT**

a Párhuzamos uton a Ferrum-gyárig egy csomag bőrgyári gépekhez való kések. A megtaláló részére teljesen értéktelen és 1000 korona jutalomban részesül, ha elhozza irodánkba: Zrinjski trg 35. Kakas iskolával szemben.

**NŐI KALAPÜZLETEMET
ALEKSANDROVA UL. 7. sz. ALÁ**

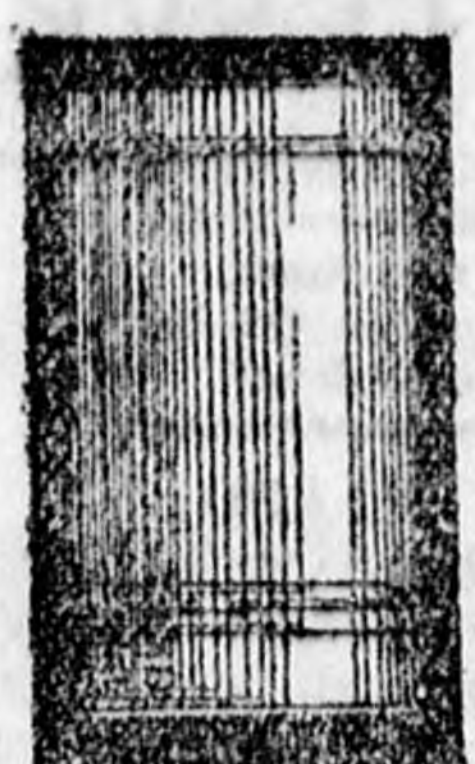
(Konen-ház) I. emelet 3702
helyeztem át, ahol a legutolsó párisi modellek után készült kalapok állandóan raktáron vannak. A n. é. közönség szíves pártfogását kérem
TAMASSY ANNA női kalapterme

**MEGNYILT
a St. Kanizsai csodakut ártézi fürdő**

ahol minden reuma, csúz, idegbetegség és gyengeség nemkülönben női betegségek gyorsan és biztosan gyógyulnak. A fürdő a város alatti gyönyörű parkban fekszik, ahol szép vendégszobák kaphatók és a vigadóban jutányos áron jó ellátás.
Az igazgatóság.

Hirdetmény.
Folyó évi május hó 27-én délelőtt 10 órakor irodámban (Vukovár, Filipović ulica 9.) nyilvános árverésen eladásra kerül 20 katasztrális hold jó minőségű vízmentes szántóföld Vukovár város határában.
Az eladási feltételek irodámban megtekinthetők.
Vukovár, 1923. május hó.
Dr. Zsitvay Jenő
kir. közjegyző.

**SZÁRAZ TÖLGYFA PALLÓ
ÉS GŐZOLT
BÜKKFAANYAG**
27-54-60 és 90 m/m vastagságban 2-3 és 4 méter hosszban ab waggon **OSIJEK** vagon-tételben eladó.
DANICA FAIPAR OSIJEK
DESATIČINA ULICA 27. — TELEFON 404.

Gyógyszerészek és Droguisták
porcellántégelyeket krémnek és Lehmannkenőcsnek minden mennyiségben szállít
Porcellán és Majolika-gyár R. T. Novisad.

„JUGOSPEDIT“
Nemzetközi Szállítási és Elvámolási Iroda
Jevrejska u. 1. Novisad Telefon 288.
Rendszeres gyűjtőforgalom Wien-Novisad, Passau-Novisad, Budapest-Novisad között.
SPECIÁLIS GYORSHAJÓFORGALOM
A „Tschechische Donau-Schiffahrt“ képvisellete,
Sürgőnycim: „Jugospedit“ Novisad.

MOTORHAJÓ KÖZLEKEDIK
mindennap
Staribečej és Turskibečej
között. **Bácska és Bánát** vonatjaihoz legjobb összeköttetés.
Indul Staribečejről: 5, 9, 12 1/2, 17 órakor
Indul Turskibečejről: 6, 10, 13 1/4, 18 órakor

BEOGRADBAN
a város központjában Obilićev venac 12. sz. alatt 160 m²-es 4 részből álló **helyiség azonnal kiadó.**
Minden szakmának alkalmas.
ILIĆ S. GJORGJE tulajdonos

Fehér, fával égetett
I-a mész cement és szén
vagon-tételekben kapható
Friedmann i Sterk, Zagreb, Medulićeva 17
Kirendeltségek: SUBOTICA, Aleksandrova ul. 7
és raktárak: NOVISAD, Carinska ul. 13
VRŠAC

Fűrészpor és géptorgács
nagyobb mennyiségben olcsón kapható a **FERRUM D. D.-nél**
Majšanski put.

GUMMISAROK és GUMMITALP
olcsóbb és tartósabb mint bőri Leglebban óv nedvesség és hideg ellen!

Ein Waggon gesunde schöne **Speisekartoffel**
billigst ab Waggon Osijek offeriert
Lavoslav Bachrach i drug
Osijek I. Telefon: 16
3689

Főmolnár
elsőrendű erő, hosszú gyakorlattal nagy malmokban, megbízható és önálló vezető, állását a közel jövőben változtatni óhajtja. Megkeresések „TÜCHTIG 662“ sz. alatt **J. Janić i drug-hoz** az „Interklam“ d. d. osijeki vnzérképviselőéhez **Osijek I. Lončarska ul. 7.** Telefon 4-42 intézendők.

Eladó épülőfélben levő ház!
Osijek legszebb helyén az Aleksandra utcában a Sokčević emlék mellett. A ház épülőfélben van, eddig az I. emelet van készen és a ház II. emeletre építendő fel, minden emeleten két 4 szobás lakás. Érdeklődők, így vevők, mint bérlők forduljanak **Wranka i Graf** építéskészítési vállalatához **Osijek I. Pejačević ul. 44.** — 3755

POLOSKAIRTÓ
kezelése egyszerű, hatásos, a petéket is megöli.
Landauer Drogeria
7380 (volt Lackner) Subotica.

ELCSERÉLNÉM
Tapolczán Zala megyében Magyarországon levő **családi házamat**
4 szoba, konyha és összes mellékkeliségekkel nagy udvarral
Jugoszláviában bárhol levő házért vagy földért.
Ajánlatok: **INTERREKLAM D. D.** vezérügynöksége Subotica Zrinjski trg 2. intézendők.

**NEMZETKÖZI SZÁLLÍTÓ
ULLMANN & SELIGMANN**
Novisad, Zrinji Péter-ucca 19. szám alatt.
BÉCS, Judenplatz 6. BUDAPEST, VI. Teréz körút 60.
A leggyorsabban intéz el mindennemű küldeményt
BÉCSBŐL NOVISADRA vonattal és hajóval
Leggyorsabb berakodás! Legrövidebb szállítási idő!
Legolcsóbb átvételi díjszabások ház Bécsből ház Novisadra, minden költséggel, kivéve a vámot és a vámköltségeket.
Fix átszállítás
német és cseh berakodási állomásokról, vasúttal és hajóval via Passau, Regensburg, Bratislava — ház Novisad. Mérsékeit árubiztosítási díjak, beszámítva bécsi kezességi díj. — Olaszországból, Magyarországból stb. érkező áruk átvétele és szállítása.
GYORS ÉS SZAKSZERŰ ELVÁMOLÁS.
Díjtalan fuvar- és vámfeváltás. — Telefon 437.

ÉPÍTKEZÉSHEZ és PERMETEZÉSHEZ
ajánlok: Beremendi kőből saját égetésű, friss, válogatott **darabos meszet**
4 1/2 korona árban, továbbá **építési meszet** 2 1/2 korona árban kg.-ként házhoz szállítva, melyet f. hó 16-tól kezdődőleg az **István-téglagyári mészkemencéknél** ugyszintén
Sokolska ulica 2. (volt Gombkötő utcában) levő raktárban bármely mennyiségben árusítok.
Sipos Sándor mésztermelő Subotica
Iroda: Sokolska ulica 6. — Raktárak: I. Sokolska ulica 2. — Telefon 868.

Falu . . .

A tiszta, széles dimenziójú uccák, terek napfénytől tarkállanak mint egy májfoltos, zsíros arc, békesség, csend törpeszkedik a kapukban, könyököi a vaksi ablakokban, mint unatkozó vénasszony, csak az udvarokból dobog ki a munka ritmusos érverése. Robosztus, egészséges falu csupa ideg, hus, izom, ugy fekszik a domborodó földön, mint csodacse-csemő a csodaanya emlőjén. A házak előtt lombos, bolyhos vadgesztenye fák posztolnak, mint sétára induló kényes karsu szüzek, alattuk sárga pihélyű gombolyagok, fiatal, zsenge libák szunyadoznak a hosszszunyaku gunár oltalma alatt. A vezérlud felriad, harciasan, agresziven sziszeg és mint dárdát dobja felém piros, hegyes csőrét. A tulisárga lapdák kában, rémulően csicsegnék, mint lányok az iskolában óra előtt és a gunár hősiesen kirohan az árnyékvárból . . .

A sarkon, a hídönél bronzarcu, napégette, maszatos gyerkőc sir, ujjait szopogatva és lábait az álmatag víz fölött lóbálja, amelyre mint himes terítő borul a mérgeszöld békanyál. Az árokparton kopasz, gyapjútlan bari legelészik a dus fűből, pity-pang, kankalin, szarkaláb és néhol golyahír kukucska elő Bori kőmadzagga, karához kötve csipegeti a fűszálakat sápadt kör keletkezik a karó körül, tovább már nem engedő a rövid spárga . . . Nyolc templom torony mint csuklyás, kövér barátok ágaskodnak a láthatatlan csillagok felé, hegyes, fekete orruk, mint fénylő kutató messzelátók merednek az égnek. A késő délutáni nap rézborában fürdik a falu, mint iszákos a mámorfelhőben.

Az este leszálta, a vörös nap mint síró szem bukik az állott, sima vízbe és felforrallja. A habfehér kacsák hirtelen meggyulladnak, pirulnak, égnek mint megannyi úszkós zsarátnok. Itt-ott az ablakszemek már kigyulnak, a csipkés függöny mint halvány, kékeres pilla simul az üvegfe, az asztal körül faragott székeken ül a család, akár egy fura sokféjú, sokkezű portentum, groteszk őskori szörny a szoba-akváriumában. A kapu előtti padon német lányok, suhogó, sokszoknyájú ruhákban ülnek összefonódva és énekelnek szomorú, primitív, méla sváb nótákat. A dal, mint édeskés harmónikaszo szalad fel a torkokból, száll, terjed és vibrál a levegőben, mint megannyi dongó dazarszak. Hirtelen elibém ugrik egy másik kép, elárvelt, otthonról elszakított jó magam, vagy nyolcvan diáktárrsal idegenben, erősen anyás ösztönrel és síró kétségbeeséssel, amint egy május este az internátusudvaron, mint kóbor, nyughatatlan farkaskölykök az erdőszélen, holdrabámulva, szapora csillaghullásban elnyújtott, panaszos hangon hazai nótákat, együgyűeket énekelünk, akár a megszállott ördögösök a kenyérről, a tejről, a tavaszról és a duspárnás drága ágyról. Szoltáros áhitattal csurgott a szó a szánkból, mint érett halász pergése júniusban künt a szabad mezőkön, éjjel és borzongó gerinccel, lábujjhegyen nyújtottunk, magasodtunk a lilapáras horizontba, egyre feljebb . . .

Fullasztó hőség ereszkedik alá a harangok nekiföldülnek, este van, alkonyodik, sötétedik, a harangzsongás puha, jószagu pólyába fászliz, elrógat, ölel, ilyet érezhet a diák, aki az első lámpalázas csókot lopja, a költő, aki magányosan, elhagyatva az utolsó versét sírja a tolla alá . . . Erő, biztonság és áldott nyugalom bátyáz körül mint lomha tankok, gáz puha, jószagu pólyába fászliz, csittul minden külső, idegen hullám. Életsziget, ahová nem jut el jó, rossz, nevetés, sírás, bánat, öröm, szerelem, csak egy örök van: a teremtés, a kezdet . . .

(T.)

PÉNZÜGYI POLITIKA

Az adóreform előestéjén

I.

Azt hiszem nagyon kevesen tudják, hogy az S. H. S. királyságban adóreform készül. A tervezett adóreformról nagyon kevés került nyilvánosságra. A beográdi »Politika« és »Trgovinski Glasnik« írt egy pár újságcikket róla, de ezek az újságok egyszerre elhallgattak a témáról. Most kormány kommuniké közli, hogy a tisztviselőtörvény és rokkanttörvény után harmadikként az adóreformot fogja letárgyalni a nemzetgyűlés. Aktuális tehát ezzel a kérdéssel a nyilvánosságnak most már sürgősen foglalkozni.

Mit akar az új adótörvény? Minden ember azt hinné, hogy valami nagyszerű újítást, új rendszert fog életbe léptetni, megnyugvására az adózó közönségnek és hasznára az államnak. Nem akarok prejudikálni, tehát elsősorban ismertetem az adóreform tervezetét, a törvénykészítő indoklásával együtt és a kritikát a végére hagyom.

Az adóreform kérdésével múlt évben egy ankét foglalkozott, a melyen állítólag szakemberek vettek részt. Hogy kik voltak azok a szakemberek azt nem tudom, hanem annyit tudok, hogy a Vojvodinát, az állam leggazdagabb vidékét, amelyet az adóreform elsősorban érint — azon az ankétén szakember nem képviselte. Ezen az ankétén, két ellentétes áramlat küzdött egymással. Az egyik csoport — többség — a régi Magyarországon és Horvátországban érvényben volt adózási rendszert akarta kevés változással fenntartani, a kisebbség pedig úgy látszik modern emberekből állott egyedül csak a jövedelmi adó vagy adókat akarta fenntartani. Nagy küzdelem után a többség akarata győzött és a kormány az anket többségének véleménye alapján dolgoztatta ki az új, az egész országra nézve egységes adótörvényjavaslatot. A javaslat szerint az országban nyolc adónem lenne egy néhány alosztályal. Megmaradna a 1. földadó, 2. a házádo — házostályú és házbéradó alosztályal, 3. a vállalatok és kereskedések adója, tehát a volt III. oszt. ker. adó, 4. a tőkekamat és járadékadó, 5. Az értelmi foglalkozások és munkások adója két alosztályal, tehát a volt I. osztályú, IV. osztályú és részben III. osztályú kereseti adó, 6. Nyilvános számadásra kötelezett vállalatok és egyletek adója még pedig kétféle: a jövedelem és vagyon után, 7. Jövedelemadó, az adózónak bármily forrásból eredő összjövedelme után és 8. Vagyonadó. Tehát kevés változással a régi szisztema. Etesik a II. osztályú kereseti adó és az általános jövedelmi pótdadó.

Hogy alapos kritika alá vehessem az egész reformot, adónemenként akarom először letárgyalni, hogy akarja az új törvényjavaslat ezen adókat kivetni

A földadót a kataszteri tiszta jövedelem alapján akarja megállapítani és pedig a kat. tiszta jövedelem 20 százalékában. A kataszteri tiszta jövedelmet legfeljebb 8 osztályban az 1919—1922. évi földjöveldelmi átlaga alapján fogja kiszámítani és pedig azon ország részeken, a hol már van földadó kataszter a létező földadó kataszter átdolgozásával; a régi Szerbiára nézve ezt a tiszta jövedelmet egy erre a célra kinevezendő bizottság fogja megállapítani Beogradban, Bosznia és Hercegovinában, ahol nincs kataszteri becslés, ezt külön bizottságok fogják eszközölni. Szerbiában és Montenegróban ez az eljárás kettős lesz. Először össze fogják írni a földadó alá eső földterületeket és a tulajdonos, fekvés, művelési ág és osztályba soro-

zás szempontjából fogják pontosan felvenni és hitelesíteni. És ha ez megvan, akkor következne a tiszta jövedelem megállapítása a beogradi központi és megfelelő számú kerületi bizottságok által.

2. A Házádot a megelőző évi házbérijövedelem alapján vetnék ki. Ehhez a házbérijövedelemhez mindazokat a mellékszolgáltatásokat kell hozzáítani, a melyeket a bérlő a háztulajdonosnak teljesít. — és leütni a házfentartási javítási költségeket és az amoralizációt. A házbéradó 20, 25 és 35%. Három osztályba lesznek ugyanis sorozva házbéradó szempontjából a községek és városok és azért van a fenti hármass kulcs. A házbér alá nem eső házakban 30 dinár fizetendő minden szoba után évenként.

3. A vállalatok és kereskedők adóját fizetik az összes ipari, kereskedelmi, bányászati és ipari vállalatok és minden haszonhajtó foglalkozás. Alapját képezi a megelőző évi tiszta jövedelem és az adókulcs 10%.

4. Tőkekamat és járadékadó alá esik minden más adónemmel meg nem rozott jövedelem. Az adókulcs 10% és vagy közvetlenül a hitelezőtől vagy pedig az adóstól a követelés kifizetése alkalmával hajtják be.

5. Az öndó értelmi foglalkozások és állandó testi munkát végző egyének adóját fizetik az ügyvédek, orvosok, mérnökök, építésszek, zenészek, akkord-munkások és állandó alkalmazás nélküli munkások, tisztviselők stb. Ennek az adónak két osztályba van. Az első adókulcsa 5% a tiszta jövedelemből és ezt fizetik az ügyvédek, orvosok, mérnökök, építésszek, könyvkiadók, újságírók, munkások stb., és a második adókulcsa: 2%-a az összes járandóságoknak és fizetik a tisztviselők, államiak és magántisztviselők egyaránt, a katonatisztek, altisztek, szolgák stb. Ebbe a kategóriába esnek a vállalatok igazgatóságának és felügyelőbizottságának tagjai csak a különbséggel, hogy ezek tantiemiük és egyéb járandóságaik után 15%-ot fizetnek.

6. A nyilvános számadásra kötelezett vállalatok és egyletek adóját fizetik az összes részvénytársaságok és szövetkezetek és pedig az összes tiszta vagyon és az összes tiszta jövedelem után. Az adókulcs progressíve van megállapítva. 1. az összes ipari és 2. a többi vállalatok és egyletekre nézve.

Az adókulcs az első csoporthoz tartozó vállalatoknál kezdődik a vagyonra nézve 4%-al és a jövedelemre nézve 10%-al, ha az adóalap nem haladja meg a vállalat tiszta vagyonának 6%-át, — és végződik a vagyonra nézve 10%-al és a jövedelemre nézve 20%-al, ha az adóalap meghaladja a vállalat tiszta vagyonának 30%-át.

A második csoporthoz tartozó vállalatoknál és egyleteknél kezdődik az adókulcs a vagyonnal 5% és a jövedelemnél 10%-al és végződik a vagyonnal 12% és a jövedelemnél 25%-al az első csoportnál említett feltételek fennállása esetén. Oly vállalatoknak, a melyek alapítókével nem rendelkeznek az adókulcs a jövedelemnél 14% és a vagyonnal 7%.

A jövedelem és a vagyonadóra nézve következő cikkemben fogok kitérni.

Spectator.

A rovatvezető üzenetei

F. & Co. Novivbas. Nem tévedtem, mikor azt mondtam, hogy az árak emelkedésével az adónak is emelkednie kell. Mert mire kell az államnak az adó? A katonaságot, tisztviselőket fizethesse és egyéb személyi és dologi kiadásokat fedeztessen. Ha a piaci árak emelkednek,

ha minden drágább lesz, természetes, hogy az állam minden kiadásainak fedezésére nagyobb összeget utalványozni kénytelen és ezt csak úgy teheti, ha nagyobb bevételei vannak. Nagyobb bevételt pedig csak az adók emelkedésével érhet el. Ez azt hiszem mindenki előtt világos. A gondos kereskedő a felemelt adót az árucikkek eladási árához csatolja és így az ő haszna változást nem szenved, csak a fogyasztó közönségnek kell azután ebből kifolyólag mindent drágábban fizetni. Drágaság és adóemelés, felemelt adó és még nagyobb drágaság elválaszthatatlan sziami ikrek.

Az esperantisták

Itt még ugyszólván senki sem veszi komolyan az esperantot. Különc emberek szórakozásának tartják — luxusnak, amelyet csak azok tanulnak, akik szeretik a fantasztikus dolgokat. Az a kis, lelkes szekta, amelyet a kulturéhség és az egyetemes emberi szándék vezetett az esperantisták nemzetközi taborába, minduntalan érzi azt a fölényes gesztust, amely itél fölöttük és haszontalan időöltésnek jelenti ki az esperanto nyelv tanulását. Holott csak el kell gondolni: nemrégiben a cseh-szlovák iskolákban vezették be, mint rendes tantárgyat és a római nemzetközi kereskedelmi konferencián hivatalos, internacionális nyelv deklarálták. Ez a két legfrisebb eredmény, amit az esperanto legujabban elért — talán elég arra, hogy megértő türelmes emberek előtt igazolja az itt élő kis esperantista szektát, amely minden szabad idejét arra fordítja, hogy elsajátítsa a lengyel orvos világnyelvét. Mert (irtunk is már róla) pár napja kurzust nyitott egy esperantista, amelyen körülbelül husz fiatal ember vesz részt állandóan, akik szorgalmasan tanulják az esperanto nyelvet. Ezen a kurzuson jönnek össze a Szuboticán tartózkodó esperantista hívek, akik nem törődve a lenéző gunnyal és a fölényes gesztussal — szép békességben szolgálják a nemzetközi mozgalom ügyét.

*

A kurzus hallgatói valamennyien fiatal emberek. Munkások, kereskedők, diákok és hivatalnokok. Még csak az anyag elején tartanak: nincs köztük dszentri, de nem is lesz — mondja az egyik — mert olyan könnyen és olyan örömmel tanulják a nyelvet, hogy senkinek sem megy el a kedve a tanulástól. Van rendes tankönyvük. Svájcban szerezték, ahol nagyon elterjedt az esperanto és ahol több újságuk is van. Néhányan már lassan törnek a nyelvet, leveleznek külföldi esperantistákkal. Rendszerint bélyeggyűjtőkkel lépnek érintkezésbe és fölhasználják a nemzetközi nyelvet bélyegszerzésre. Az egyikük egy kínai ural levelez, aki havonként rendszeren beszámol neki a kínai esperanto mozgalomról.

*

Van abban valami, amit a lengyel orvos mondott: az emberek azért gyűlölködnek, mert nem tudnak egymással beszélni. Ha teljeségében nem is áll meg ez az esperantók közt dogmatikus mondás (hiszen hány orosz beszél németül és mégis fegyvert fogtak a németekre) — köztük megérti az ember, hogy némi igazság van a dologban. A kínai úr például — meséli a vele levelező — szives, szeretetreméltó leveleket ír, sőt a fényképet is elküldötte egy esperanto nyelven írt dedikációval a hátlapján. Az esperantisták valóban szeretik egymást, megértik egymást és határokon túl, sovínizmuson túl — nemzetközi értelemben élnek, gondolkoznak és cselekszenek. A nyelvstanulással együtt híven őrzik a lengyel orvos pacifizmusát, amelynek szolgálatára készítette az esperantot, amelyet a kis szuboticai szekta be akar plántálni Vajdaság nemzeti gyűlölködéstől izzó levegőjébe . . .

A beogradi gyermekek szállásain

Hogyan élnek a kis vendégek az idegen környezetben?

Többszer beogradi gyermek jött hétfőn délután Szuboticára, hogy három napos ismeretséget kössön az az itt élő emberekkel, megismerje a Vajdaság népét, az itteni szokásokat és vendégszeretetet és hogy viszonzozza a szuboticiai gyermekeknek tavaly Beogradban tett látogatását.

Láttuk a kis vendégeket, amikor zászlókat lengetve vígan és pajkosan leugráltak a vonat lépcsőiről. Akkor még nem ijedtek meg az új környezettől, mert együtt voltak még, kis iskolatársak, testvérek és pájtások, velük voltak tanítók is, nem érezték hát magukra hagyatottságukat egy nekik idegen ország-rész idegen városában. Járt a nóta és a pajkosság a kis beogradi gyerekek közt, mikor bevonultak a városba, de csakhamar jött a válás: szétszéledtek, mindenkinek menni kellett a szállására, ahol szeretettel várták őket a szuboticiai szülők, mindegyikük kapott egy kis táblán egy számot, hogy pontosan nyilván-tartsák, kit hová szállásoltak el és megindultak a kis vendégek a szuboticiai gyerekek kalauzolása mellett három napos hajlékukba...

Meglátogattunk kedden több beogradi gyermeket, hogy lássunk, hogyan érzik magukat a kis vendégek az idegen környezetben. Csupa hat és tíz év közötti kis elemista van itt Szuboticán, kis gyerekek, sok közöttük az urifü is, és önállósághoz nem szokott gyerek-életükben, érdekes élményt jelent ez a kirándulás. A legtöbbje először van távol hazulról és most idegen városba került idegen emberek közé. Egynémelyik hősiiesen viselkedett az első perctől kezdve, hamar megbarátkozott kis szuboticiai pájtásával, akinek szüleihez került és nem tört ki belőle az első este sem a honvágy. Különösen azok szokták meg könnyebben az új környezetet, akik bunyevác-családkhoz, vagy más olyan helyre kerültek, ahol tudnak szerbül.

De sok-sok esetben sirással kezdődött a vendégeskedés. Bármilyen nagy szeretettel fogadták is őket, a kicsinyek idegenül érezték magukat az új környezetben — sok vendégszerető magyar család nem is tud velük beszélni — és az anyáskodó szeretet minden leleményességére szükség volt, hogy hétfőn este megnyugtassák a megszeppent kis vendégeket.

Láttunk egy helyen két kislányt — épen ebédnél ültek és szépen, illedelmesen viselkedtek — csak épen nem akartak egy percre se elmenni egymás mellől. A vendéglátójuk mesélte, hogy csak az egyiket szállásolták be hozzá, azonban későn este odahoztak egy másik kislányt is, aki keservesen sirt szállásán, mert együtt akart maradni legjobb pájtásával. Mikor meglátták egymást, egymás nyakába borultak és ennyival drágák voltak, amikor egymás kezét szoroson fogva aludtak el. Azóta vidámak, otthonosan érzik magukat, mert együtt vannak... Várnak még egy harmadik kis lakótársat is, az egyik kislány kis öccsét, akit ugyan-csak máshol szállásoltak el és aki nagyon vágyik testvérekje után...

Szuboticiai társaikkal azonban már nagyon jól összebarátkoztak, a magyarokkal is, akik inkább csak jelekkel és gesztusokkal értetik meg magukat velük. Jó így nézni őket, amikor Beograd és a Vajdaság jövő generációja szoros barátságot köt és a legkedvesebb jelenet, amit láttunk, talán az volt, amikor egy magyar kislány szeretettel karolta át kis beogradi vendégét és a nevét simogatón sugta:

— Diaga...

Egész magyarosan ejte ki a szerb tulajdonnevet, amely az ő szájából úgy hangzott, hogy »drága« és talán az volt a legszebb, mert mintha szimbólum lett volna, hogy a nyelvi és nemzetiségi különbségen tu, is szerethetjük és megbecsülhetjük egymást... A gyerekektől kellene ezt megtanulnunk.

(I. I.)

Az egészség nyáron

A városi ember számára, akinek az életét a technika minden kis haladása valamivel msszebb viszi a természete követelményeitől, minden tavasszal beköszönt egy-egy kis mutatvány a friss és egészséges elhagyott világból.

A nyár kihasználása a nyitott ablakkal kezdődik, azzal, hogy beeresztjük a szabad levegőt, hacsak olyan is ez, mint amilyen a városi uccán van. Ami levegő a szobába kívülről beárad, az mindig jobb, mint ami belül volt, emberekkel együtt zárva. Az uccai levegő, ha néha lomhán is, mégis csak folyvást szellőzik, kivált fölfelé, ahol az emberi tüdőtől és tüzelésektől érintetlen levegő van. Ami a levegőben gázemű, az hol lassabban, hol gyorsabban, de folyvást keveredik egymással, folyvást szivárog az egész levegőn keresztül, úgyhogy például a rossz uccai levegő gázai és az érintetlen, magasabb levegőrétegek finom alkotórészei szüntelenül cserélődnek. Ami a levegőben uszik, a millióféle szerves és szervetlen por, az csak lassan ülepedik lefelé, nyugodt levegőben valamivel hamarabb, ha pedig a levegő mozog és örvénylik, hacsak annyira is, amennyire a járókelők mozgatják, akkor lassabban. Estefelé az ucca levegője tisztulni szokott: a forgalom csökkentével pedig a benne levő vizgőnek egy része is ilyen láthatatlanul apró haramatsepekre sűrűsödik és lecsapja a port. A szellőztetés jó ideje tehát — amint azt ösztönszerűen úgyis tudni szokás — estétől reggelig tart.

Az a sok mindenféle, amit a tüdőbetegségekről most mindenki foyvást hall és olvas, meglehetősen népszerűvé tette a friss levegőt és a nyitott ablaku hálósobát, de nem tudta kellőképpen csökkenteni a rossz levegő legnagyobb pártfogójának, a légvonat-félelemnek a becsületét. Nem lehet tagadni, hogy az igazi »légvonat«: a testnek csak egyes részeit érő hirtelen hideg levegőáramlat csakugyan csinálhat kellemetlenségeket, leginkább izomfájdalmakat. De az is bizonyos, hogy a legnagyobb része annak, amitől ilyen cimen félni szokás, egyszerűen csak friss és talán egy kicsit hűvös, levegő, ami egyáltalában semmit sem árthat s amit meg kell szokni mindenkinek, aki még nem szokta meg. Azzal is kevésbé szabad félni tőle, mert úgy sincs ellene más védekezés, mint a hozzászokás, valamiképpen hogy a meghülés ellen sincs. Viszont az ilyen hozzászokásnak a nyár a legjobb ideje: nyáron a kényesebb embernek is könnyű elviselni a friss levegőt s az apró hűvösségeket, ha aztán nem hagyja abba az elviselést, amint ősszel lassan hűvösödik az idő, mire az igazi hidegek elérkeznek, már igen jól bírhat minden hideget és »ugot«.

Az ilyen edzésnek és a nyár sok más jó dolga kihasználásának kitűnő módja, akármennyi nyegleség van is körülötte, a nagyon divatos strandolás: az, hogy órák-hosszat pórén szaladgál, tesz-vesz és fürdik az ember. Ebben nemcsak a hideg-meleg elviselése az egészséges, hanem az is, hogy a szabad levegőnek és a napfénynek a sokféle sugárzása — nemcsak a szemmel látható fény sugarak — igen nagy mértékben tudja fokozni a bőrnek és a belső szerveknek is az egészséges életműködéseit. A szabad napfényt és annak mesterséges utánpótlását nagy mértékben használják renyhe, hosszadalmas betegségek gyógyítására is. Az egyik ilyen betegség, ami ellen más módszer alig ér valamit, de a legegyszerűbb és legolcsóbb: a szabad verőfény igen sokat segíthet, a hajhullás. Aki megpróbál néhány hónapig sokat sétálni hajdonfővel (és persze a legkurtábbra nyírt hajjal) a napon, sokszor veszi észre az örömdetes

csodát, hogy a haja nemcsak, hogy nem ritkul tovább, hanem még szaporodik is. Aki ezen a módon él nyáron, az lesül. Ha vannak is a lesülések körül divatok és mulatságos dolgok: a lesülés mégis nagy dolog, mert vele jelzi a szervezetünk, hogy a sugárzások hatását be tudja fogadni. A lesülés tehát tulajdonképpen a kezdete a »napkurának«. Aki nem tud lesülni, annak a fényreakciójában valami hiba van, azaz hogy annak a szervezete nem tudja hasznát venni a napsugárzásnak s az ilyen ember rendszeren az edzésre is csak óvatossággal alkalmas. De viszont természetes, hogy a lesülésben nem a színárnyalat a fontos és hogy a barnaság foka semmiféle arányban nincs sem az edzettséggel, sem semmiféle más fajtájával az egészséggel.

A nyarat nem az használta ki jobban, aki a legbarnábbra sült, hanem aki aztán télen kevesebbet fél a hidegtől, kevesebbet hurutos, kevesebbet náthás és kevesebbet harcol az ablakok mindenáron való becsukásáért, hogy »légvonat« ne legyen.

Bőr- és nemibetegek rendelője Szuboticán: Vilsonova ul. 34, d. u. 3-6. (Szalvaszán oltások vérbajosoknak). **Csecsemő- és gyermekbetegeknek rendelés d. e. 9-11. Dr. Kosztolányi.**

A legújabb női divat. A tavaszi és nyári ruhák díszre a batikzsebkendő. A karkötőkben, övben, kosztülmzsebkendőben mindenütt a batikzsebkendőt hordják. A *Bácsmegyei Napló* nőolvasóinak 7.50 dinár levélben beküldése ellenében bérmentve szállítja a Neuheiten Versandbüro Wien, I, Fleischmarkt 18. Postfach I. 155.

I. M. Ovidia beogradi ügyvéd, telefon 1548. Interveniál minden ügyben a hatóságoknál. Levelez: szerbül, magyarul és németül.

Dr. Andrejevics Andra fogászati specialista fogorvosi és technikai műtermét egyévi berlini és bécsi tanulmány után megnyitotta és minden fogászati munkát a legmodernebb kivitelben teljesít. Fogászati laboratóriumában a technikai munkákat fogorvosok részére is Alesch ur, a bécsi fogászati egyetemi klinika volt főnöke végzi. Rendel d. e. 9-12 és d. u. 2-5-ig Kralja Petra Park 7. számú házban az emeleten (volt Reichl-palota), Telefon 4-52.

Csak 1000 dinár egy öltöny divatos nyári ruha

mérték szerint a legelegánsabb kivitelben. Tisztelt vevőim könnyebbségére heti előleges 100 dinár esetleg havi 400 dinár lefizetésre is. Nagy választék finom külföldi szövetekből. 244

NÁVAY ISTVÁN

uridivat szabóüzletében
Subotica, Somborszki put
Nagytemplom mögött Dr. Kiss ügyvéd házában

Első Sombori Kocsigyár

Készít:
mindenféle új hintókat, vadász- és hajtókocsikat a legjutányosabb árban

Vállal:
mindenféle hintó-javítást, legjobb munka, mérsékelt árak mellett.
Saját kárpitós műhely
készít és javít matracokat, saisonokat és börgarnitúrákat.

Kubikos talicskák

téglagyári és egyéb tragacsok, vasalt és vasalatlan állapotban.
Kész hintók állandóan raktáron.
Elvünk: elsőrendű munka, mérsékelt árak!
1923 TELEFON; 19.

KIR. UDVARI SZÁLLITÓK

J. F. Všetěčka R.-T.
Beogradi szeszgyár fiókja
Veliki Bečkerek

Pašičeva ul. (Tomasováci ut) 29. szám alatt — saját házban megnyit és gyári áron kínál nagyban eladásra:
finomított szeszt szabad raktárából,
denaturált szeszt,
szilvóriumot és törkölypálinkát saját főzdéiből
likórt, rumot és cognacot palackozva és hordókban
Telefon: 24. szám
Távirati cím: „Fiijala“

Senat grada Subotice,
Broj 8856/1923. sen.

OGLAS.

Uprava grada Subotice raspisuje ovime ofertnu licitaciju za nabavku:

- I. 25 vagona lomljenog kamena
 - II. 650 vagona krupnog tucanika (spojnog materijala 1/2 do 2 cm.)
 - III. 1200 m² mali kocka 7-9 cm.
 - V. 60 vagona materijala za pošljunčivanje šetalista.
- Dolazi u obzir sitni rečni šunjak ili sitni tucanik 1/2-1 1/2 cm.

Oni koji žele preuzeti liferovanje neka predadu svoje propisno biljegovane, vlastoručno potpisane i valjano zapečaćene ponude gradskom Senatu najkasnije do 2. juna 1923. 12 prepodne.

Prekasno stigle kao telegrafске ponude neće se uzeti u obzir.

Ponuda može se staviti na celokupnu liferaciju, na pojedine grupe, dok kod tucanika na jedan deo koji nemože biti manji od 100 vagona.

Nudoci dužni su u gradsku blagajnu položiti žaboinu, u iznosu od 3% vrednosti celokupnog materijala kojeg su ponudili u gotovom novcu, vrednostnim papirima (koje prihvati gradska uprava) ili u uložnoj knjižici Gradske Stedionice u Subotici.

U ponudi imate se navesti da su nudocu poznati uslovi liferovanja.

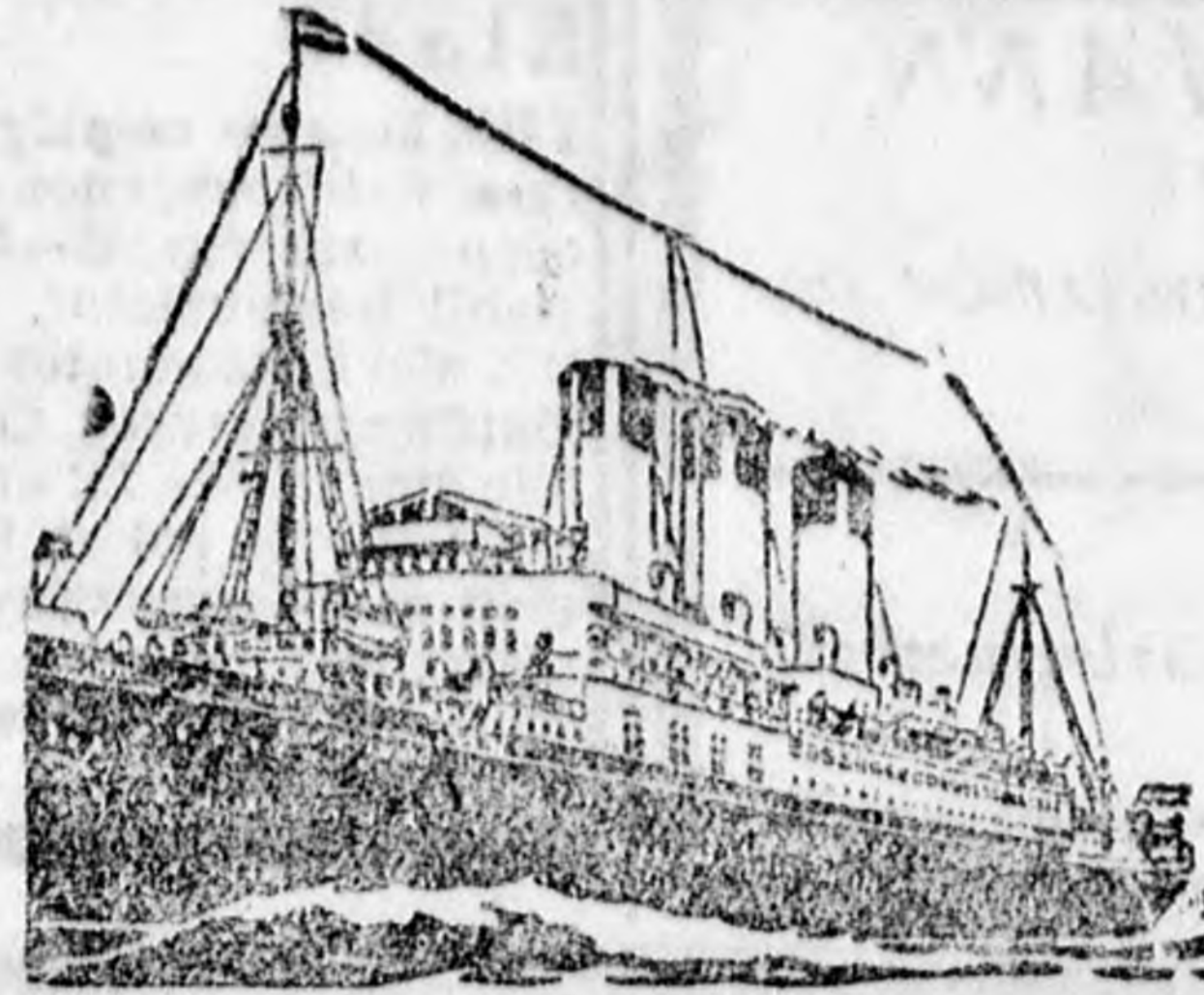
Gradska uprava pridržava sebi pravo izabrati jednog ili više nudoca bez obzira na ponudjene cene ili ponovo raspisati licitaciju.

Otvaranje ponuda izvršiti će se u ponedeljak 4. juna 1923. u 10 sati prepodne.

Uveti liferovanja mogu se dobiti u gr. Inž. uredu II. sprat broj 96. dnevno između 9-11 sati gde se mogu dobiti i formulari ponude.

Subotica, dne 12. maja 1923. god.

3643 Uprava grada Subotice.

Hamburg-Delamerikaj Gőzhajózási Társulat

A legnagyobb, leggyorsabb és legszebb hajók győgyörű berendezéssel I., II. és III. osztályu utasok részére:

INDULÁS:

Április 28. „Tucuman“	Junius 15. „Cap Polonia“
Május 5. „Villagarcia“	Junius 19. „La Corona“
Május 17. „Cap Norte“	Junius 23. „Madeira“
Május 25. „Santa Theresa“	Julius 5. „Vigo“
Május 29. „España“	Julius 12. „Antonio Delfino“

Hamburgból

Argentiniába, Braziliába és Urugvajába.

Mindennemű felvilágosítással készséggel szolgál a

JUGOSZLÁVIAI VEZÉRKÉPVISELET
ZAGREB, PETRINJSKA ULICA 75.

Rajjai Cementgyár R. T.
vezérképviselete:

Goldfahn Bertalan és Társa

Telefon 201. Sombor Telefon 201.

Ajánl elsörendű

portlandcementet

vagontételekben minden állomásra gyárból szállítva kisebb tételekben sombori raktárból. 2431

MAGÁNJÁRÓK

átalakításához

acél- és vasöntvények

lanc- és fogaskerek rendszerhez kaphatók

Schumacher Rudolf Fiai cégneél

3359

Előrehaladt korom miatt

eladom Stari Becsén

a város közepén, forgalmas utcában álló

nagy sarokházamat

jóforgalmu, jövedelmehajtó tűzifa, cement, kőszén, faszén és mészüzletomat három vagonhoz szükséges mészfordókkal áru vagy anélkül, azonnal vagy később átvehető, szükséges tőke beosztással fizethető. Két millió koron. A sarkon berendezett fűszerüzlet van. — **Trebitsch Jakob.**

Csépléshez — Tüzifát!

Ajánlunk május-juniusi szállításra egészséges l-a bükkhasábbát 1922. évi vágás

3200 dinár árban.

Baltázott bükk (prügli fa) kevés göcsel

2200 dinár.

mintezen árak CRALIJA állomáson

10.000 kgr.-ként berakva értendők.

Danica Faipar Osijek

Desatičina ulica 27.

Telefon 404.

3068

BREZNICA-FÜRDŐ

DJAKOVO MELLETT

Füüdőevad május 15-től szeptember végéig.

Van szerencsénk a fürdőző közönséggel közölni, hogy a fürdőt teljesen átalakítottuk, az összes kádakat újakkal cseréltük ki.

A közönség kényelmére és hogy a fürdő megközelítése sokkal könnyebb legyen

május 15-től kezdve naponkint autó

közlekedik, amely az érkező fürdővendégeket a reggeli (7 órai vonattól) a fürdőbe hozza.

Azok a fürdőlátogatók, akik este érkeznek Djakovára, ott éjszakázhatnak s a reggeli vonathoz közlekedő autóval érkeznek a fürdőbe Breznicára.

Számos látogatást kér a

Füüdőigazgatóság.

3753

Ajánlunk a legolcsóbb napi áron

Használt és új zsákok. Használt és új vizmentes ponyvát. Zsineget minden vastagságban. Juta hessiant kárpitosoknak és szalmazsáknak. Kész szalmazsákokat. Hevedereket. Veszünk használt zsákokat legmagasabb napi áron. 3692

JOVANOVIĆ és GÁL

zsák, zsineg, és ponyvakereskedés Beograd Sava Kraljevića Marka 7. Telefon 29-48.

Távirat Konoplja.

3692

MC. CORNICK

négyszetbe ültető kukoricaültető gépek, vetőláncok, különféle aratógépek pótrészei kaphatók

Schumacher Rudolf Fiai cégneél
Staribečejen

Weitzenfeld és Társa
Subotica

Iroda: Városi bérpalota. — Telep: Sentai-put

Táviratcim; KENDERIPAR.

Telefon 190.

Alapitva 1902.

PONYVA

ELADÁS ÉS KÖLCSÖNZÉS.

AJÁNL:

Lópokrócsokat, tűzoltó és kerti tömlőket, új lisztes, gabonás, gyapju, toll, komló és szalmazsákokat, madrac és roletta szöveteket jutából és lenből, mindennemű házivásznat. Zsineg, kötél és hevederek.

NAGY MALOMÜZEM

FŐGÉPÉSZT KERES

összes vezérművekről vizsgával bíró, bő tapasztalatokkal rendelkező, erélyes, teljesen megbízható, józan életű és rendezett családi viszonyok között élő 40 év körüli szakembert. Az állampolgárnak szóbeli bírása feltétel. — A malom három, összesen 620 HP erőteleppel, megfelelő kazánokkal, előmelegítővel, modern nagy városban — ahol gimnázium is van — épült. Kimerítő ajánlatok bizonyítványmásolatokkal s a fizetési igények megjelölésével „Szereltem és szakértelem” jellege alatt a kiadóhivatalba intézendők. 3691

Prima
újságmakulaturapapír
minden mennyiségben
kapható 3734
„JUGOSPEDIT“
Novisad
Jevrajska ulica 1.

BÉRMÁLÁSI AJÁNDÉK

ÓRÁK és ÉKSZEREK
leszállított áron
kaphatók

ÁDÁM ékszerésznél
Rudics ul. 6. Sugár ház.

GROZIT

KAUCSUK ASZFALT KOMPONZICIONÁL DEVONY SZAGTALAN

BŐRFEDÉLLEMEZ ERŐS TARTÓS VIHARTÁLLÓ

CSAK EZEN CÍMKÉVEL ELLÁTOTT FEDÉLLEMEZT FOGADJON EL! GYÁRTJA: BELGRÁDI ASZFALT ÉS KÁTRÁNYVEGYTERMÉKEK GYÁRA

GYÁRTMÁNYAINK: Asphalt és kátrányfedéllemez, asphalt szigetelő lemez, kőszénkátrány, facement, karbolíneum, kőszénkátrány-szurok, fedél-lakk, bitumen, asphalt mastix stb., stb. — Műszaki osztályunk vállal és készíti Aszfalt-járda, kocsi-ut és belső helyiségek bu kolaszt tiszta természetes aszfalttal. — Vizmentes lefedések, elszigetelések aszfalttal és aszfalt elszigetelő lemezzel. — Tetőfedést kátránylakkal tiszta természetes bitumenből készült szagtalan aszfalt fedéllemezrel és kőreglemezzel. — Nedves falak száraztató elét. — Tala víz elszigetelést salát rendszerünk szerint. — Öreg tetőjavítást és kátrányozást. — Facement-telőt több évi jóállás mellett. — Sürögnyom: GROZIT. — Telefon 27-20.

BŐR-FEDÉLLEMEZ

Erős! Tartós! Vihartálló!

Csak az a valódi GROZIT bőrlémez, melynek tekercei ezen címkével vannak ellátva!
UTÁNZATOT NE FOGADJON EL!

Gyártja: — Beogradi Asphalt és Kátrány Vegytermékek Gyára Beograd
Vuka Karadžića 6.

EREDETI LIPTOI
TURÓ
TRAPPISTA és CSEMEGE
SAJTOK
FRISS
TEAVAJ
CSAK NAGYBAN
FABRINA SIRA „NADA“
CENTRALE SUBOTICA
Telefon 650. — Saját ház.

Menyasszonyi ajándékok, jeggyűrűk, ékszerek legolcsóbb beszerzési forrása
SCHUEER GÁSPÁR
ékszerésznél, Sombor.
Kérjen árajánlatot.
Aranyért legmagasabb árat fizet. 3666

AKSENTIJEVIĆ és FIXMANN
HIRLAPTERJESZTŐ és HIRDETŐ VÁLLALAT
TELEFON 22-22. **BEOGRAD** POSTAFIÓK 176.
SKOPLJANSKA 18
FOLYÓSZÁMLA A PRÁGAI HITELBANK BEOGRÁDI FIÓKJÁNÁL

INFORMACIÓ:
minden beogradi kereskedelmi hatósági, miniszteriumbeli ügyekről.
Levelezés szerb, horvát, magyar, német, angol olasz és francia nyelven.

Eladó
4 HP. húzatos cséplőgarnitúra, 8 HP. magános Lanz cséplőszekrény, 3-4 HP stabil benzínmotor, 6-8 HP. álló benzínmotor, különféle szíjkerekek, Ganz-féle dinamo 50-60 ampéros, 110-150 voltos, komplett mozi-szerelvény és kőjáráshoz való szerelvény. **Rózsa Ferenc,** St. Kanizsa. 3640

B. D. Mihajlović
tojás- és baromfikivitel
Novi Vrbas Telefon 5.
Sürgőny cím: Dusan Novi-Vrbas.

Vásárol tojást és baromfit a legmagasabb napi áron. Érdeklődésre készséggel ad felvilágosítást.

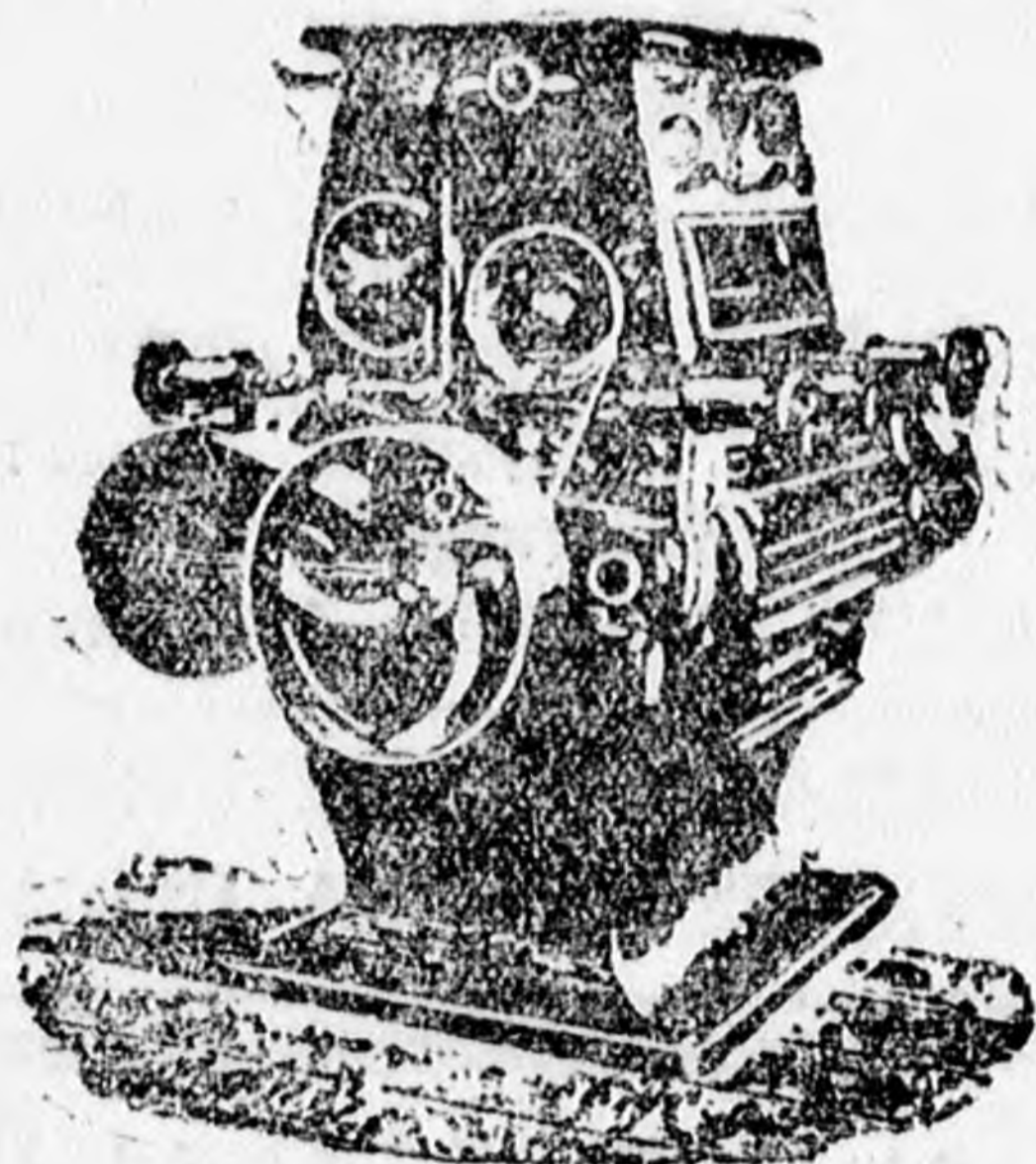
Zsák
Ponyva
Zsineg
Rein Izsó Sombor
Telefon 133.

MALOMGÉPEK

Ganz hengerek,
Malomkövek,
Triaurók,
Serlegek,
Hevederek,
Svájci szítaselyem

Szivattyúk,
Mezőgazdasági
gépek

„Mannesmann” művek
lerakata gáz-, kazán-
és furócsövekben

SZERSZÁMGÉPEK

Esztergapadok,
Shaping,
Furógépek,
Famegmunkálók,
Kézi szerszámok

Szivógáz
és
Benzin motorok

Mindennemű technikai cikkek ipari üzemekhez

Erdős Henrik és Társa
Novisad

Telefon-szám: 335.

Temerinska ulica 8.
1535

**Asztalos mesterek
és butorgyárosok
figyelmébe!**

Újlag érkezett mindenféle külföldi NEMES FURNIR, kisebb nagyobb mennyiség azonnal szállítható.

SPITZER HERMANN
Sombor, Karađorđe u. 8
Telefon 229 és 228

Eladó

egy teljesen berendezett

5 járatu malom

Kapható esetleg külön-külön a malom egyes részei is, úgymint: — 1 Wohanka gyártmányú 35 lóerős nyersolajmotor, 3 henger, 2 kö. 1 új kopotató, Cilinderek, szíjak, és más egyéb felszerelések. 3750

Wiener Mátyásnál
Brestovac (Ránát)

Ügyes
kirakatrendező
s egy önálló
ELADÓT
a textil szakmából
keres
DEUTSCH és POLACSEK
cég, SOMBORBAN.

TELEFON 131.

SOMBOR LÁTVÁNYOSSÁGAI

KONYOVITS SAVA

DIVAT- és TEXTILÁRU ÜZLET SOMBOR Kr. Aleksandra (Fő) ulica 6.

Megérkeztek a tavaszi újdonságok:

Női és férfi ruhaszövetek. A legfinomabb angol, francia és cseh kosztüm szövetek. — Francia selymek, crep-de-sin, charmós, crep-giorgette, crep-marokkin, crep-super, muslin-de-sin, taft-papilone, feile és paplanselymek. — Bársonyok.

Batiszt és grenadin. — Etamin és zefir stb. stb.

Menyasszonyi kelengyék. Fehérnemű vásznak. A legkülönbözőbb és legizléseesebb minták. Fügönyök, szőnyegek, ágy- és divántakarók stb. — A legmérsékeltebb árak! A legnagyobb választék!

Legfinomabb lenvásznaki

Legfinomabb lenvásznaki